

Žene i muškarci u Vojvodini

Žene i muškarci u Vojvodini

-Izveštaj o rodnoj ravnopravnosti-
od 2004. do 2006. godine

Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova
Izvršno veće Autonomne Pokrajine Vojvodine
Novi Sad, 2007

Prilikom korišćenja podataka iz ove publikacije obavezno navesti izvor.

Izdavač: Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova
Bulevar Mihajla Pupina 16
Novi Sad
www.psrzrp.vojvodina.sr.gov.yu

Za izdavača: Jelica Rajačić Čapaković, pomoćnica pokrajinskog sekretara
Pripremila stručna služba Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova:
Dragan Božanić, Maja Branković Đundić, Marina Ileš, Vesna Kamenarović
Lektura i korektura: Aleksandra Pešić i Miloš Zubac
Dizajn i priprema za štampu: Slađana Ekres Pešević
Tiraž: 1500
Štampa: Futura publikacije, Petrovaradin

Sadržaj

Predgovor.....	5
Stanovništvo.....	6
Zdravlje i socijalna zaštita.....	10
Nasilje u porodici.....	18
Obrazovanje.....	19
Žene i muškarci na tržištu rada.....	34
Kriminalitet.....	44
Donošenje odluka.....	46
Aneksi.....	58

Predgovor

Publikacija «Žene i muškarci u AP Vojvodini – Izveštaj o rodnoj ravnopravnosti» predstavlja nastavak delatnosti Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova koje se odnose na praćenje položaja žena i muškaraca u AP Vojvodini. Ovim Izveštajem nastojali smo da na jednom mestu prikupimo dostupne podatke o položaju žena i muškaraca u različitim oblastima društvenog života i da istovremeno ukažemo na oblasti u kojima je neravnopravnost najizraženija. Dugoročna namera Sekretarijata je da se redovnim prikupljanjem podataka i njihovim objavljivanjem stvori osnova za praćenje pomaka u ostvarivanju rodne ravnopravnosti i poboljšanja položaja žena i muškaraca, kao i osnova za odgovorno planiranje i sprovođenje politika koje uzimaju u obzir položaj svih građana i građanki.

Izveštaj obuhvata oblasti kao što su: zdravlje, obrazovanje, zaposlenost i nezaposlenost, zarade, donošenje odluka i politička participacija, kao i nasilje u porodici. Prilikom izrade Izveštaja oslanjali smo se na podatke iz postojećih publikacija i dokumentacionih tabela Republičkog zavoda za statistiku Srbije, dok se deo koji se odnosi na donošenje odluka i političku participaciju u potpunosti zasniva na podacima koje Sekretarijat redovno prikuplja. Odeljak o nasilju u porodici je gotovo u celosti preuzet iz *Nacrta Strategije za zaštitu od nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja u AP Vojvodini*.

Izveštajem smo nastojali da obuhvatimo trogodišnji period (2004-2006), kada god je to bilo moguće, odnosno kada su podaci bili dostupni. Međutim, budući da se neke pojave koje su bile predmet našeg interesovanja ne prate na godišnjem nivou, u okviru pojedinih oblasti korišćeni su podaci iz popisa stanovništva ili iz kompleksnih publikacija Republičkog zavoda za statistiku koji se prate periodično.

Bez obzira na to što smo želeli da pružimo što celovitiju sliku o tome kako žive žene i muškarci u AP Vojvodini, ovaj izveštaj neminovno ostaje nepotpun. Neki veoma značajni podaci koji predstavljaju dragocene indikatore napretka u ostvarivanju rodne ravnopravnosti (npr. podaci o vlasništvu, nasilju u porodici, položaju žena i muškaraca na selu, pripadnicama i pripadnicima ranjivih grupa, kao i o načinu na koji žene i muškaraci koriste svoje vreme itd.) još uvek nisu dostupni, što predstavlja prepreku u sagledavanju objektivne situacije.

Izveštaj je namenjen onima koji se u svom radu bave pitanjima rodne ravnopravnosti, kao i onima čiji rad ima uticaj na položaj žena i muškaraca: donosiocima odluka, mehanizmima za rodnu ravnopravnost, nevladinim organizacijama, pokrajinskoj i lokalnoj administraciji, medijima, ali i najširoj javnosti. Nadamo se da će podaci predstavljeni u Izveštaju biti korisni prilikom kreiranja konkretnih akcija i programa usmerenih na poboljšanje položaja žena i muškaraca.

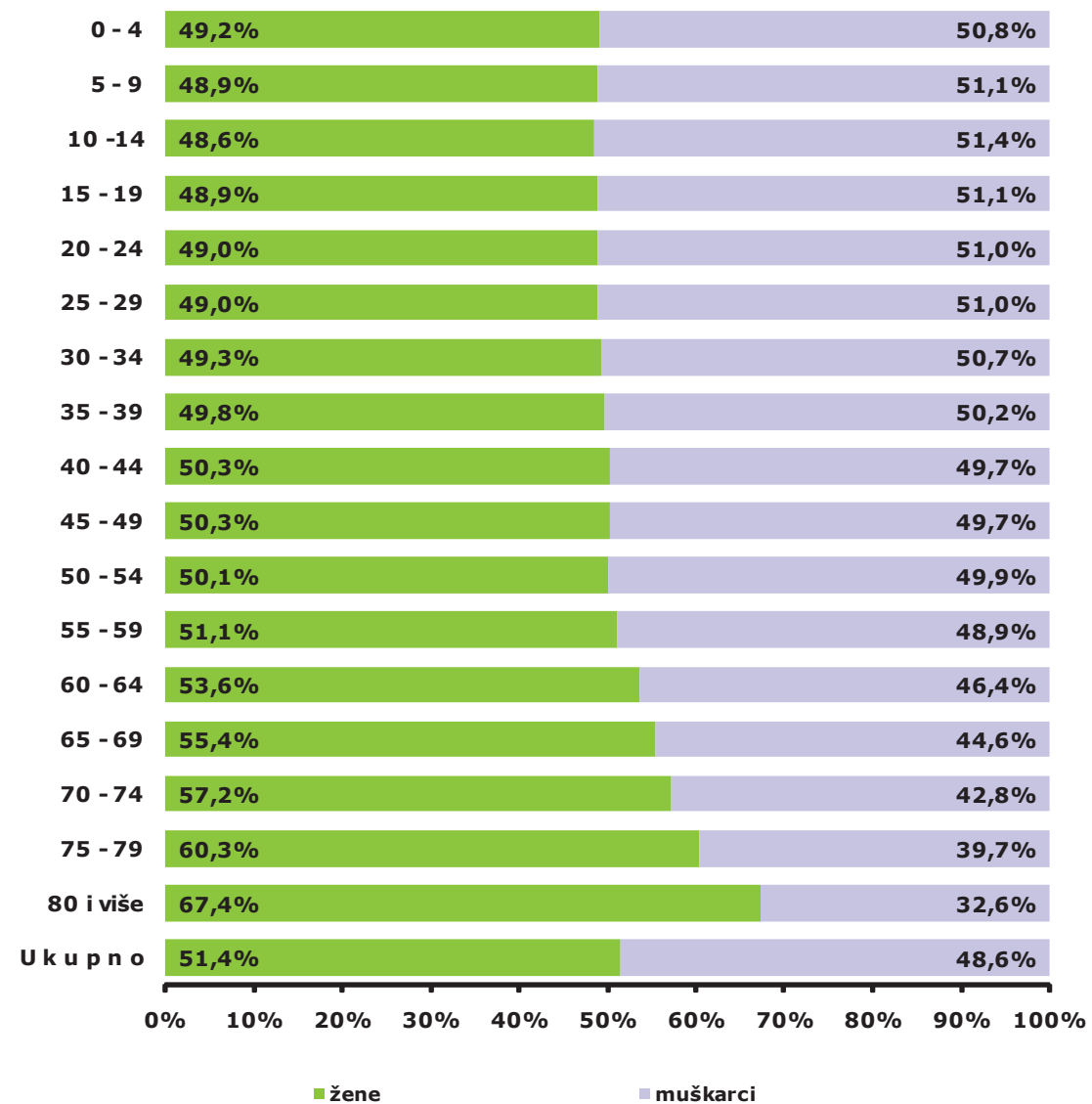
Znatan deo podataka koji nije uvršten u izveštaj nalazi se na internet prezentaciji Sekretarijata, te zato pozivamo sve zainteresovane da posete sajt i поблиže se upoznaju s našim dosadašnjim delatnostima.

Ovom prilikom takođe želimo da se zahvalimo i zaposlenima u Republičkom zavodu za statistiku, a naročito u Sektoru statistike AP Vojvodine, koji su nam pružali dragocenu pomoć prilikom izrade Izveštaja.

Stanovništvo-opšti podaci

Osnovni demografski podaci

**Struktura stanovništva u AP Vojvodini prema polu i starosti
(Projekcije stanovništva Srbije 2007-2032, RZS)**

Na osnovu projekcije stanovništva Republičkog zavoda za statistiku za 2007. godinu¹, procenjuje se da u AP Vojvodini živi 2.018.787 stanovnika, od toga 1.037.174 žene i 981.613 muškaraca. Žene čine većinu, to jest 51,4%, a muškarci 48,6% ukupnog stanovništva AP Vojvodine.

Prema ovim procenama, od ukupnog broja stanovnika, 57,2% živi u gradskim naseljima, dok 42,8% živi u ostalim oblicima naselja. Žene čine 52,2% gradskog i 50,5% stanovništva u ostalim naseljima.

Najbrojniju grupu stanovništva u AP Vojvodini su žene i muškarci starosne dobi od 50 do 54 godine.

Zaključeni i razvedeni brakovi²

U 2005. godini zaključeno je ukupno 10.433 braka, a od toga je 79,6% zaključeno prvi put. Prosečna starost muškaraca koji prvi put zaključuju brak iznosi 28,9, a žena 25,7 godina.

Žene čine čak 89,4%, a muškarci svega 10,6% lica uzrasta od 16 do 19 godina koja su tokom 2005. godine zaključila brak.

Tabela: Zaključeni brakovi prema starosti supružnika u 2005. godini

Starost	Ukupno	Muškarci	%	Žene	%
16-19	984	104	10,6%	880	89,4%
20-24	5.361	1.870	34,9%	3.491	65,1%
25-29	6.918	3.763	54,4%	3.155	45,6%
30-34	3.445	2.229	64,7%	1.216	35,3%
35-39	1.355	837	61,8%	518	38,2%
40-44	769	454	59%	315	41%
45-49	554	306	55,2%	248	44,8%
50-54	456	244	53,5%	212	46,5%
55-59	342	202	59,1%	140	40,9%
60-64	201	118	58,7%	83	41,3%
65 i više	379	272	71,8%	107	28,2%
Nepoznato	102	34	33,3%	68	66,7%
Ukupno	20.866	10.433	50%	10.433	50%

Brak najčešće sklapaju lica iste nacionalnosti (u 2004. godini u 75,1%, a u 2005. u 77,6% slučajeva) i istog stepena stručne spreme (66,5% u 2005. godini). Među supružnicima s različitim stepenom stručne spreme, gotovo su jednaki procenat muškaraca koji imaju višu stručnu spremu od supruge (17,3%) i procenat onih s nižom stručnom spremom od supruge (16,3%).

Najčešće su oba supružnika radno aktivna lica (45,2%), a veoma malo njih obavlja zanimanja koja pripadaju istim grupama (15,1%). Među onima koji zaključuju brak, češći je slučaj da je žena izdržavano lice, a muškarac aktivno lice (16,9%), nego obrnuto (0,7%). U veoma malo slučajeva su oba supružnika izdržavana lica (1,5%).

¹Projekcije stanovništva Srbije, 2007-2032, Republički zavod za statistiku, <http://webrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/stanovnistvo/izbor.htm>.

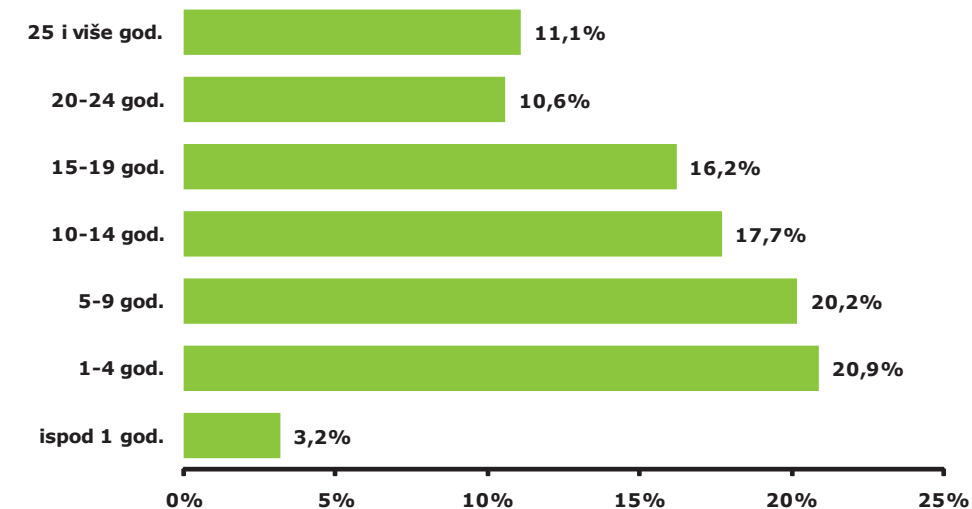
²Izvor: *Zaključeni i razvedeni brakovi*, 2004 (Saopštenje – Statistika stanovništva, br. 309, god LV, 12.12.2005), *Zaključeni i razvedeni brakovi*, 2005 (Saopštenje – Statistika stanovništva, br. 301, god LVI, 27.11.2006), Republika Srbija - Republički zavod za statistiku.

Tabela: Osnovni pokazatelji o zaključenim brakovima, 2004/05. godina

	2004		2005	
Zaključeni brakovi	11.336		10.433	
Zaključeni brakovi na 1.000 stanovnika	5,61		5,22	
Prosečna starost pri zaključenju braka				
Suprug	32,3		32,4	
Supruga	28,7		28,6	
Zaključeni prvi brakovi	9.018		8.289	
Prosečna starost-prvi brakovi				
Suprug	28,9		28,9	
Supruga	25,7		25,6	
Zaključeni brakovi prema nacionalnosti, školskoj spremi i aktivnosti	Ukupno	%	Ukupno	%
Supružnici iste nacionalnosti	8.518	75,1%	8.092	77,6%
Supružnici različite nacionalnosti	2.818	24,9%	2.341	22,4%
Supružnici iste školske spreme	7.418	65,4%	6.933	66,5%
Suprug ima višu spremu od supruge	1.957	17,3%	1.704	16,3%
Suprug ima nižu spremu od supruge	1.961	17,3%	1.796	17,2%
Suprug i supruga - aktivna lica	4.720	41,6%	4.716	45,2%
Supružnici istih grupa zanimanja	1.715	15,1%	1.449	13,9%
Suprug i supruga - izdržavana lica	164	1,5%	108	1%
Suprug - aktivno, supruga - izdržavano lice	1.920	16,9%	1.474	14,1%
Suprug - izdržavano, supruga-aktivno lice	135	1,2%	71	0,7%
Razvedeni brakovi - ukupno	2.449		2.124	
Prosečna starost pri razvodu				
Muš	41,6		41,4	
Žena	38,1		38	

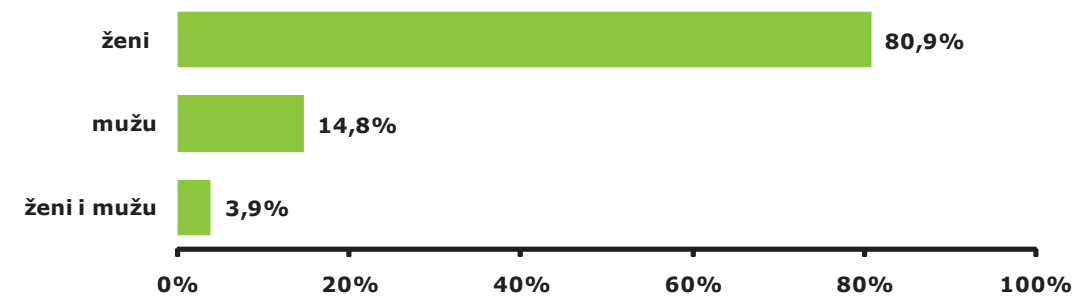
Broj razvedenih brakova u 2004. godini bio je 2.449, dok je u 2005. smanjen na 2.124. Prosečna starost muškaraca pri razvodu braka je 41,4 godine, a žena 38 godina. Do razvoda najčešće dolazi od prve do četvrte godine i od pete do devete godine trajanja braka. Najmanje razvedenih brakova je u prvoj godini braka (3,2%).

Trajanje braka

Najčešće se razvode parovi koji nemaju izdržavanu decu (41,3%), ređe parovi s jednim detetom ili dvoje dece, a najređe parovi koji imaju troje i više dece. U slučajevima razvoda supružnika koji imaju izdržavanu decu, ona se najčešće dodeljuju ženi (u 80,9% slučajeva), a u znatno manje slučajeva mužu (14,8%), mužu i ženi (3,9%), ustanovama ili drugim starateljima.

Kome su dodeljena deca nakon razvoda?

Zdravlje i socijalna zaštita

Živorodeni prema polu i starosti majke³

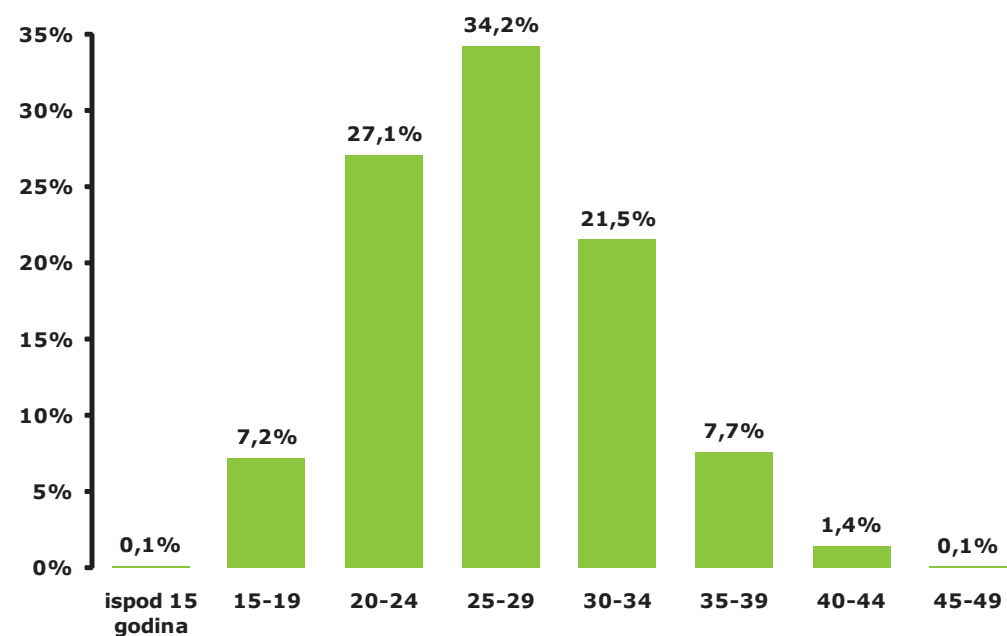
Tokom 2006. godine u AP Vojvodini bilo je 19.102 živorodena deteta, od toga 9.316 devojčica i 9.786 dečaka. Taj broj ne odstupa značajno od broja dece rođene u 2005. godini, ali je nešto niži u odnosu na 2004. godinu, kada ih je rođeno 20.206. Odnosi u polnoj strukturi živorodjenih uglavnom su stabilni, tako da je u njihovom ukupnom broju udeo dečaka oko 51%, a devojčica oko 49%.

U 2006. godini prosečna starost majki pri rođenju deteta bila je 27,5 godina, pri čemu je prosečna starost majki iz gradskih sredina 28,1, a iz ostalih sredina 26,5 godina.

Od ukupnog broja žena koje su se porodile u 2006. godini, mlađih od 15 godina bilo je 0,1% (24), a uzrasta od 15 do 19 godina 7,2% (1.380). Među porođajama mlađim od 15 godina najviše je žena romske nacionalnosti. Njihovo učešće u ukupnom broju porođaja te uzrasne dobi u 2004. godini iznosilo je čak 77,8% (21), u 2005. godini 50% (9) i u 2006. godini 41,7% (10). Imajući u vidu učešće romskih žena u opštoj populaciji u AP Vojvodini, stopa maloletničkih trudnoća kod njih je daleko veća nego kod žena iz ostalih etničkih grupa.

Među majkama uzrasta od 15 do 19 godina, najviše je onih koje su u tom periodu rodile prvo dete (1.089), ali treba imati u vidu da je drugo dete rodilo u proseku njih 17,3% (239), treće 3,2% (44) i četvrto 0,6% (8).

Starost majki pri rođenju deteta - 2006

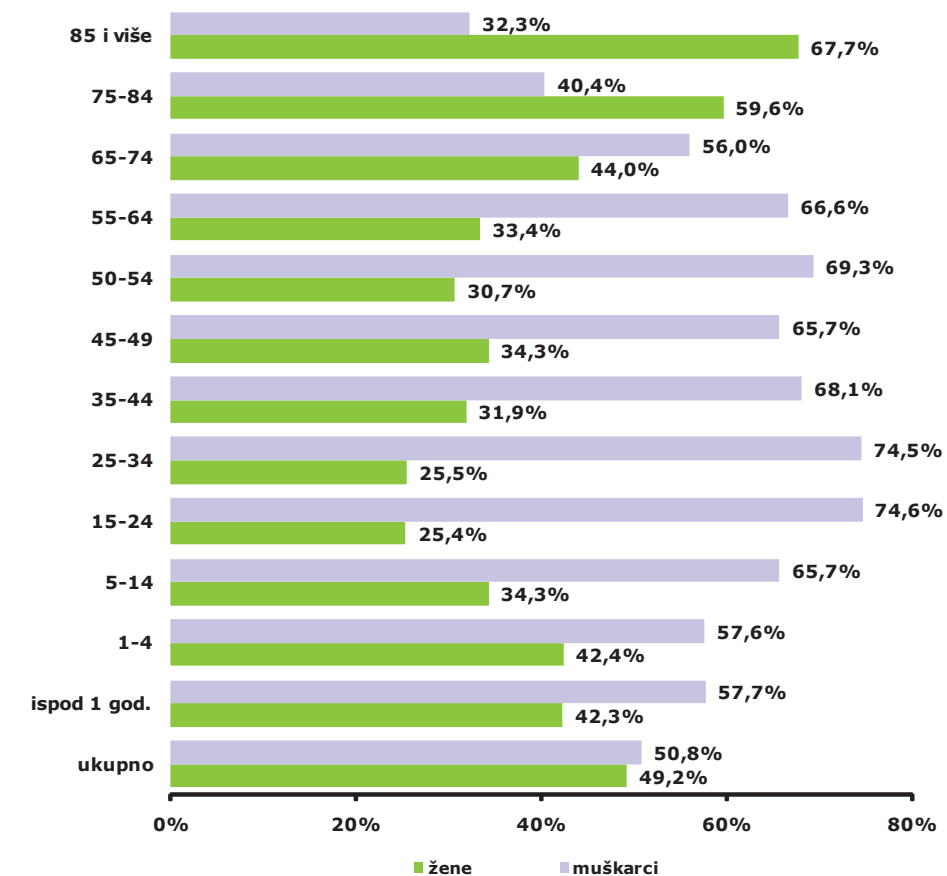
³Izvor: Dokumentacione tabele Republičkog zavoda za statistiku

Umrli prema polu i starosti⁴

U 2006. godini ukupan broj umrlih iznosio je 29.114, od toga 14.794 muškarca i 14.320 žena. Prosečna starost umrlih u Vojvodini je 71,2 godine, pri čemu za muškarce iznosi 68,2, a za žene 74,4 godine.

Kada je reč o starosnoj strukturi umrlih, postoje izvesne razlike između žena i muškaraca. Ukupno gledano, najveći broj umrlih je u starosnoj grupi između 75 godina i 84 godine. Međutim, kada se odnos umrlih žena i muškaraca posmatra po pojedinim starosnim grupama, uočava se znatno veća stopa mortaliteta muškaraca u mlađim starosnim grupama u odnosu na žene ovog uzrasta. Učešće muškaraca u ukupnom broju umrlih uzrasta od 15 godina do 24 godine u 2004. godini jeste 80,6%, naspram 19,4% žena; u 2005. godini 77,4% u odnosu na 22,6% žena; u 2006. godini 74,6% muškaraca u odnosu na 25,4% žena. Taj odnos neznatno se smanjuje s povećanjem starosne dobi, da bi u okviru starosne grupe od 75 godina do 84 godine u 2004. godini odnos bio 38,5% muškaraca u odnosu na 61,5% žena; u 2005. godini 40,1% muškaraca prema 59,1% žena; u 2006. godini 40,4% muškaraca prema 59,6% žena.

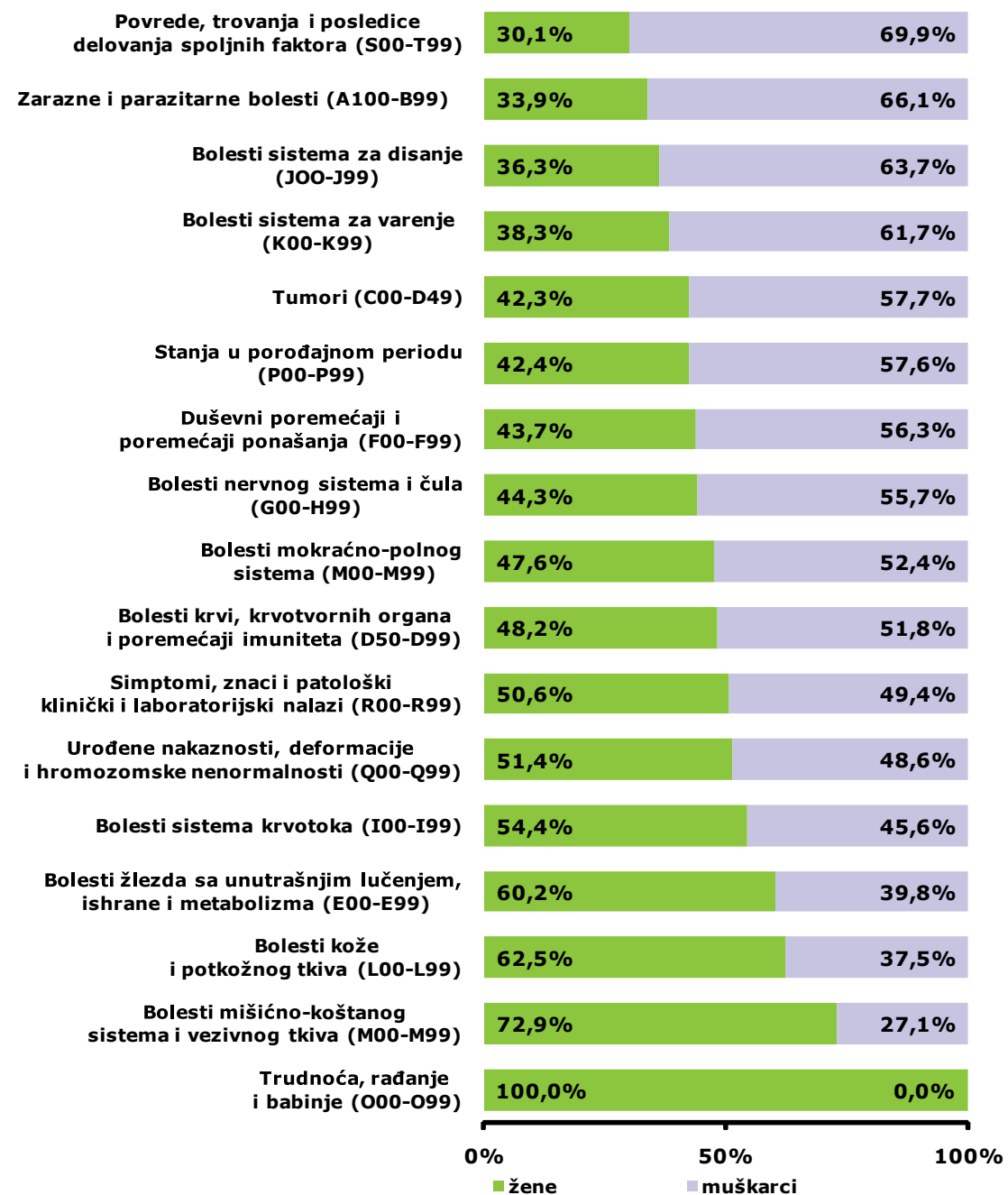
Umrli prema starosti i polu, 2006

⁴Izvor: Vitalni događaji u Republici Srbiji, 2004, Statistika stanovništva (Saopštenje br. 306, god. LV, 09.12.2005); Vitalni događaji u Republici Srbiji, 2005, Statistika stanovništva (Saopštenje br. 255, god. LVI, 02.10.2006); Vitalni događaji u Republici Srbiji, 2006, Statistika stanovništva (Saopštenje br. 214, god. LVII, 28.08.2007), Smrtnost od bolesti krvotoka u centralnoj Srbiji i Vojvodini, 1991-2005, Beograd, 2007, Smrtnost od tumora u centralnoj Srbiji i Vojvodini, Beograd, 2006, Republički zavod za statistiku Srbije,.

Najčešći uzroci smrti

Umrli prema uzroku smrti i polu, 2006

Najčešći uzroci smrti žena i muškaraca u AP Vojvodini jesu kardiovaskularna oboljenja (bolesti sistema krvotoka) i tumori. Od ukupnog broja umrlih tokom 2006. godine, kardiovaskularna oboljenja bila su uzročnici smrti u oko 54,1%, a maligna oboljenja u oko 21,5% slučajeva. Dok se broj umrlih od kardiovaskularnih oboljenja menja u zavisnosti od godine, broj umrlih od tumora povećava se svake godine.

Tabela: Umrli prema uzroku smrti i polu u 2006. godini

Uzrok smrti	Svega	Muškarci	%	Žene	%
Ukupno	29.114	14.794	50,8%	14.320	49,2%
Zarazne i parazitarne bolesti (A100-B99)	118	78	66,1%	40	33,9%
Tumori (C00-D49)	6.269	3.619	57,7%	2.650	42,3%
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D99)	56	29	51,8%	27	48,2%
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E99)	919	366	39,8%	553	60,2%
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	295	166	56,3%	129	43,7%
Bolesti nervnog sistema i čula (G00-H99)	287	160	55,7%	127	44,3%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	16.327	7.451	45,6%	8.876	54,4%
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	1117	712	63,7%	405	36,3%
Bolesti sistema za varenje (K00-K99)	941	581	61,7%	360	38,3%
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	24	9	37,5%	15	62,5%
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	85	23	27,1%	62	72,9%
Bolesti mokraćno-polnog sistema (M00-M99)	351	184	52,4%	167	47,6%
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	4	0	0%	4	100%
Stanja u porođajnom periodu (P00-P99)	59	34	57,6%	25	42,4%
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	72	35	48,6%	37	51,4%
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	896	443	49,4%	453	50,6%
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T99)	1.294	904	69,9%	390	30,1%

Najređi uzroci smrtnosti su trudnoća, rađanje i babinje (maternalna smrtnost). U 2006. godini zabeležena su četiri slučaja maternalne smrtnosti, što je nešto više u odnosu na prethodne godine: u 2005. godini bilo je tri slučaja maternalne smrtnosti, a u 2004. godini zabeležen je jedan slučaj. Bolesti sistema krvotoka češći su uzročnik smrti žena, nego muškaraca, tako da je u 2006. godini od ukupnog broja umrlih od ovih oboljenja muškaraca bilo 45,6% (7.451), a žena 54,4% (8.876). Ovi odnosi neznatno su promenjeni u poređenju s prethodne dve godine.

Tabela: Umrli usled bolesti krvotoka u AP Vojvodini po polu

		Apsolutni broj	Stope na 100.000 stanovnika
2004	Ukupno	16.108	796,54
	Muško	7.292	743,07
	Žensko	8.816	846,95
2005	Ukupno	17.102	849,61
	Muško	7.721	790,09
	Žensko	9.381	905,77

Među kardiovaskularnim oboljenjima, kardiomiopatija je najčešći uzrok smrtnosti žena i muškaraca u AP Vojvodini. Od tog oboljenja u 2004. godini umrlo je 3.510 osoba, što čini 21,8% od ukupnog broja bolesti sistema krvotoka sa smrtnim ishodom. Kardiomiopatija bila je češći uzročnik smrti žena (59,9%, tj. 2.101 umrla) nego muškaraca (40,1%, tj. 1.409 umrlih). Broj umrlih od kardiomiopatije u 2005. godini povećao se u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 3.837, od toga 2.266 žena (59,1%) i 1.571 muškarac (40,9%).

Akutni infarkt miokarda drugo je po učestalosti kardiovaskularno oboljenje sa smrtnim ishodom u AP Vojvodini. U 2004. godini od ove bolesti umrlo je ukupno 2.285 osoba, od toga 1.353 muškarca (59,2%) i 932 žene (40,8%). Broj smrtnih slučajeva usled ovog oboljenja povećao se u 2005. godini, tako da je ukupni broj umrlih od akutnog infarkta miokarda bio 2.518 osoba, od čega 1.513 muškaraca (60,1%) i 1.005 žena (39,9%).

Tumori su češći uzrok smrtnosti muškaraca. Od ukupno 6.269 osoba umrlih od tumora, bilo je 3.619 muškaraca (57,7%) i 2.650 žena (42,3%). Broj umrlih povećao se u odnosu na prethodne dve godine: u 2004. godini od malignih oboljenja u AP Vojvodini umrlo je ukupno 5.839 osoba, od toga 3.356 muškaraca (57,5%) i 2.483 žene (42,5%), a u 2005. godini ukupno 5.945 osoba, od toga 3.424 muškarca (57,6%) i 2.521 žena (42,4%).

Najveća smrtnost zabeležena je usled tumora dušnika i pluća (od ukupnog broja umrlih od malignih oboljenja, procenat onih koji su umrli usled ovog tumora je 24,4%). Istovremeno, ovaj tumor češće pogađa muškarce – od ukupnog broja obolelih od tog oblika maligniteta, 79,5% su muškarci.

Tumor debelog creva i rektuma je drugo po učestalosti maligno oboljenje koje izaziva smrtnost (12,6% umrlih od ovog tumora u odnosu na ukupan broj umrlih od maligniteta). Taj oblik maligniteta je nešto češći kod muškaraca (57,1% umrlih su muškarci, a 42,9% su žene).

Kada je reč o malignitetima kod žena, smrtnost usled tumora dojke još uvek je najčešće maligno oboljenje koje kod žena izaziva smrtnost. Od ukupnog broja žena koje su umrle usled tumora, u 2004. godini najviše ih je umrlo od tumora dojke – 18,6%. Taj procenat znatno je viši od procenta drugih oblika maligniteta koji isključivo pogađaju žene (tumor grlića materice - 4%, tumor jajnika - 3,7%, a tumor tela materice - 1,6%).

Udeo muškaraca umrlih od tumora prostate u ukupnom broju muškaraca umrlih od maligniteta iznosi 6,1%.

Žene i muškarci umrli od tumora, 2004

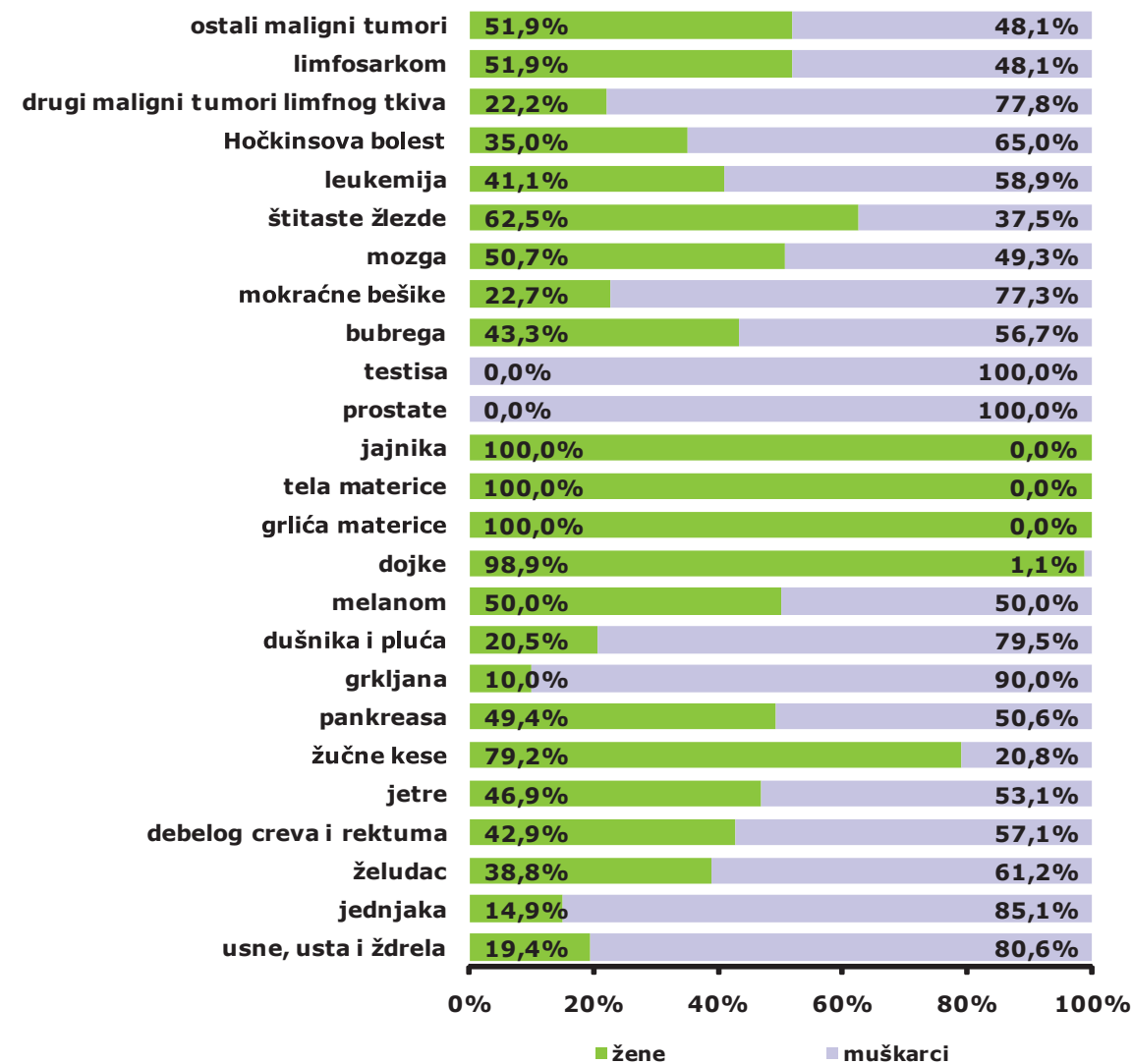

Tabela: Umrli prema polu i lokalizaciji tumora u 2004. godini

Oboljenje	Ukupno	Muško	Žensko
umrli od tumora	5.839	3.356	2.483
prema lokalizaciji	5.654	3.254	2.400
usne, usta i ždrela	175	141	34
jednjaka	67	57	10
želuca	371	227	144
debelog creva i rektuma	739	422	317
jetre	241	128	113
žučne kese	72	15	57
pankreas	233	118	115
grkljana	100	90	10
dušnika i pluća	1.424	1.132	292
melanoma	50	25	25
dojke	468	5	463
grlića materice	99	0	99
tela materice	39	0	39
jajnika	92	0	92
prostate	206	206	0
testisa	13	13	0
bubrega	90	51	39
mokraćne bešike	132	102	30
mozga	150	74	76
štitaste žlezde	16	6	10
leukemija	129	76	53
Hočkinsova bolest	20	13	7
drugi maligni tumori limfnog tkiva	9	7	2
limfosarkom	52	25	27
ostali maligni tumori	667	321	346
Ukupno	5.654	3.254	2.400

Socijalna zaštita⁵

Na teritoriji AP Vojvodine ima ukupno 77 ustanova socijalne zaštite. Među te ustanove ubrajaju se domovi za decu i omladinu, ustanove za decu i omladinu ometenu u razvoju, ustanove za odrasla lica i prihvatilišta za odrasle, kao i centri za socijalni rad.

U ustanovama za decu i omladinu nema značajne razlike kada je reč o broju dečaka i devojčica. U ustanovama za decu i omladinu ometenu u telesnom razvoju, devojčice čine 44,3%, a dečaci 55,7% korisnika, dok je u ustanovama za decu i omladinu ometenu u mentalnom razvoju 32,2% devojčica i 67,8% dečaka.

U ustanovama za smeštaj odraslih najviše je korisnika gerontoloških centara i domova za penzionere i druga stara lica. U ovim ustanovama žene čine većinu korisnika (68,6%), dok su muškarcu uglavnom korisnici zavoda za smeštaj lica ometenih u mentalnom razvoju i duševno obolelih (57,9%), kao i većina u prihvatilištima za odrasle (58,2%).

Pored pomenutih ustanova socijalne zaštite, u AP Vojvodini postoji 41 centar za socijalni rad.

Kada je reč o zaposlenima, žene čine neproporcionalnu većinu zaposlenih u ustanovama socijalne zaštite – 84,8% u ustanovama za decu i omladinu i 84,7% zaposlenih u ustanovama za odrasla lica, kao i 82% zaposlenih u centrima za socijalni rad.

Tabela: Socijalna zaštita u 2004. godini

USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE	Korisnici/ce			Zaposleni/e		
	Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci
USTANOVE ZA DECU I OMLADINU	1.211	555	656	581	493	88
Bez roditeljskog staranja	491	250	241	256	209	47
Centar za zaštitu odojčadi i dece	10	5	5	3	3	0
Dom za decu i omladinu	481	245	236	253	206	47
Za decu i omladinu ometenu u razvoju	720	305	415	325	284	41
Za decu i omladinu ometenu u telesnom razvoju	605	268	337	50	45	5
Za decu i omladinu ometenu u mentalnom razvoju	115	37	78	275	239	36
USTANOVE ZA ODRASLA LICA	5.953	3.851	2.102	1.831	1.551	280
Domovi za penzionere i druga stara lica	1.558	1.045	513	209	168	41
Gerontološki centar	3.366	2.354	1.012	1.314	1.124	190
Zavod za odrasla invalidna lica	141	78	63	141	78	63
Zavod za smeštaj lica ometenih u mentalnom razvoju i duševno obolelih	888	374	514	260	218	42
Prihvatilišta za odrasle	134	56	78	22	17	5
Centri za socijalni rad	-	-	-	489	401	88

⁵Izvor: Statistički bilten - Socijalna zaštita, 2002-2004, Republika Srbija – Repubički zavod za statistiku, Beograd, 2006.

Nasilje u porodici

Na nivou AP Vojvodine nije razvijena praksa sistematskog prikupljanja i analize podataka o nasilju u porodici i nasilju nad ženama, te je nemoguće precizno i dokumentovano sagledati kolika je učestalosti nasilja u porodici, ko su žrtve, a ko počinioci, kakav je kvalitet usluga za zaštitu od nasilja u porodici, kakvi su stavovi građana/ki i stručnjaka/kinja kada je reč o nasilju u porodici i slično. Takođe, nije razvijen jedinstven sistem evidentiranja i dokumentovanja slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama, te svaka služba na svoj način registruje slučajeve, što otežava poređenja i analize.

Stoga se može zaključiti da je nasilje u porodici i nasilje nad ženama daleko učestalije nego što se može pretpostaviti na osnovu zvaničnih evidencija. Prema istraživanju Viktimološkog društva Srbije⁶ skoro svaka druga ispitanica u Srbiji (46,1%) doživi neki oblik psihičkog nasilja, a svaka treća (30,6%) i fizičko nasilje u porodici.

Kancelarija pokrajinskog ombudsmana sačinila je upitnik i prikupila podatke za 2006. godinu od sedam policijskih uprava, 39 organa za prekršaje (od ukupno 45), 20 opštinskih tužilaštva (od ukupno 22), 31 opštinskog suda, te od 27 centara za socijalni rad koji deluju na teritoriji AP Vojvodine (od ukupno 44)⁷. Prikupljeni podaci potvrdili su problem neujednačenosti kategorija i evidencija.

Prikupljeni podaci svedoče o toleranciji prema nasilju u porodici i blagoj kaznenoj politici. U 2006. godini policija je primila 4.284 zahteva za pružanje intervencije, a samo u 26,7% slučajeva podneta je prekršajna prijava, odnosno u samo 10,1% krivična prijava. Nema podataka o tome koje vrste intervencija i usluga su dobile žrtve i ostali članovi porodice čije prijave nisu sudski procesuirane. Organi za prekršaje evidentirali su 1.016 slučajeva nasilja u porodici, a u 78,4% izrekli su kaznu: u 95,1% slučajeva novčanu, a samo u 2,3% zatvorsku kaznu. Tužilaštvo je evidentiralo 717 slučajeva nasilja u porodici i u 63,5% pokrenulo je tužbu, a u samo 13,8% pokrenutih tužbi izrečena je kazna. Sudovi su evidentirali 586 slučajeva nasilja i u 45,2% slučajeva izrekli kaznu, u više od polovine slučajeva uslovnu⁸.

Domeni rada institucionalnih službi nisu jasno definisani i razgraničeni. Ne postoje zvanični protokoli o postupanju stručnjaka/kinja, kao ni protokoli saradnje koji bi jasno definisali nadležnosti. Česta je praksa da se nadležnost prebacuje s jedne na drugu službu. U većini opština nema nikakvih institucionalnih i vaninstitucionalnih aktivnosti pored zakonskih ovlašćenja koja su obavezujuća, dok u nekim opštinama lokalna udruženja građana/ki pružaju besplatnu pravnu i psihološku pomoć žrtvama nasilja (na primer u Novom Sadu, Somboru i Vršcu). U okviru svojih službi pravne pomoći, opštine nemaju razvijenu besplatnu stručnu pravnu pomoć za žrtve nasilja u porodici i drugih oblika rodnog zasnovanog nasilja, niti su informacije o zdravstvenim, psihološkim i socijalnim uslugama dostupne svima. Specijalizovane usluge za žrtve nasilja u porodici, kao što su SOS telefoni i sigurne kuće, nude se samo u nekoliko opština, a rehabilitacioni i savetodavni programi za počinioce nasilja ne praktikuju se uopšte.

U AP Vojvodini služba SOS telefona deluje u okviru dva centra za socijalni rad, u Apatinu i Pančevu. U okviru Centra za socijalni rad Novi Sad, 2007. godine počela je da radi "Sigurna ženska kuća". Udruženja građanki su u sedam opština u Vojvodini (Kikinda, Novi Sad, Sombor, Vrbas, Vršac, Zrenjanin i Subotica) vodila službe SOS telefona. Danas su aktivne samo četiri službe, dok su ostale ugašene zbog nedostatka finansijskih sredstava. U Udruženju Roma Novi Bečej u opštini Novi Bečej odnedavno postoji SOS telefon za žene žrtve nasilja, uz mogućnost komunikacije na jezicima nacionalnih manjina.

Prijavljivanje nasilja u porodici i nasilja nad ženama povećalo se u odnosu na prethodni period. To se može tumačiti povećanjem poverenja građana u institucije sistema, što je ostvareno pozitivnim političkim i zakonskim promenama i institucionalnim i vaninstitucionalnim akcijama u prethodnih nekoliko godina. Na osnovu podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, Sekretarijata unutrašnjih poslova u Novom Sadu, tokom 2002, 2003. i prva četiri meseca 2004. godine, na teritoriji AP Vojvodine prijavljen je ukupno 2.591 akt s elementom nasilja nad ženama u porodici. Tokom 2006. godine policijskim upravama u AP Vojvodini prijavljeno je ukupno 4.284 slučaja, što je dva puta više nego za prethodne dve i po godine.

⁶ur. dr Vesna Nikolić Ristanović, Porodično nasilje u Srbiji, Viktimološko društvo Srbije, Beograd 2002.

⁷ur. Danica Todorov, Izveštaj Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova o SOS telefonima na teritoriji Vojvodine, u: Nasilje nad ženama u porodici – put do rešenja, Pokrajinski ombudsman, Novi Sad, 2007

⁸ibid

⁹Todorov, Danica ur. (2007), Izveštaji institucija o nasilju u porodici u 2006, u: Nasilje nad ženama u porodici – put do rešenja, Pokrajinski ombudsman, Novi Sad

Obrazovanje

Nepismenost u AP Vojvodini¹⁰

Na osnovu podataka iz popisa stanovništva nakon Drugog svetskog rata, vidljivo je da je stopa nepismenosti u AP Vojvodini u stalnom opadanju. Učešće nepismenih¹¹ u stanovništvu starosti od 10 i više godina 1953. godine iznosilo je 12,9%; 1961. godine - 11,3%; 1971. godine - 9%; 1981. godine - 5,8%; 1991. godine - 4,1%; 2002. godine - 2,4%.

Ukupna stopa nepismenosti stanovništva AP Vojvodine starijeg od 15 godina jeste 2,5%, pri čemu za muškarce iznosi 1%, a za žene 3,9%.

Tabela: *Nepismeno stanovništvo u AP Vojvodini, prema polu i starosti (Popis stanovništva iz 2002. godine)*

Starost po grupama od-do	Muškarci		Žene		Ukupno
	Broj	Učešće u %	Broj	Učešće u %	
10 - 14	521	51%	500	49%	1.021
15 - 19	508	50,4%	499	49,6%	1.007
20 - 24	486	52,2%	445	47,8%	931
25 - 29	406	46,9%	459	53,1%	865
30 - 34	383	45,3%	462	54,7%	845
34 - 39	425	41,1%	609	58,9%	1.034
40 - 44	534	39,8%	809	60,2%	1.343
45 - 49	608	35,8%	1.089	64,2%	1.697
50 - 54	510	28,6%	1.272	71,4%	1.782
55 - 59	466	20,9%	1.765	79,1%	2.231
60 - 64	622	15,6%	3.370	84,4%	3.992
65 i više	3.159	11,8%	23.618	88,2%	26.777
nepoznato	159	28,1%	406	71,9%	565
U k u p n o	8.787	19,9%	35.303	80,1%	44.090
Stanovništvo iznad 10 godina	881.985		949.589		1.831.574

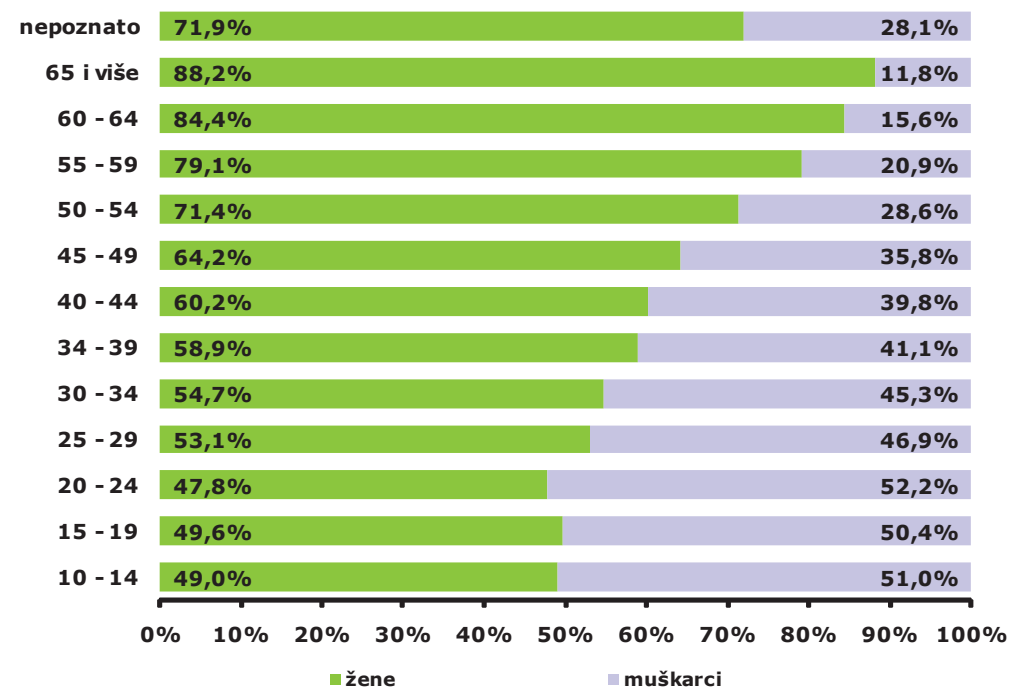
¹⁰Izvor: Stanovništvo – Školska sprema i pismenost (podaci po opštinama), knjiga 4, Republički zavod za statistiku, Beograd 2003. godina; Informacija o broju nepismenih žena u AP Vojvodini i merama za smanjenje stope nepismenosti žena, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova <http://www.psrzrp.vojvodina.sr.gov.yu/pages/DokumentiRavnopravnostiPolova.php?DICat=4&DIItem=22ff31172ce698dbe4f6d3c976d2349>

¹¹Pismenim licima smatraju se lica koja su završila više od tri razreda osnovne škole. Takođe, pismenim su smatrana i lica koja su završila jedan do tri razreda osnovne škole, kao i lica bez škole, koja su umela da napišu i pročitaju kratak tekst s temom iz svakidašnjeg života. Ova definicija pismenih lica korišćena je i na popisu stanovništva 2002. godine. Odgovor na pitanje o pismenosti prikupljan je za sva lica, osim za decu predškolskog uzrasta.

Kada je u pitanju starosna struktura, vidljivo je da u mlađim uzrastima (starosne grupe od 10 do 14 godina, od 15 do 19 godina, od 20 godina do 24 godine) nije bilo značajnije razlike u stopi nepismenosti u odnosu na pol. U ovom uzrastu stopa nepismenosti bila je najmanja i za muškarce i za žene. U starosnoj grupi od 25 do 29 godina, žene su činile 53,1%, a muškarci 46,9% nepismenog stanovništva, dok su u starosnoj grupi od 30 godina do 34 godine žene bile zastupljene sa 54,7%, a muškarci sa 45,3%. Udeo žena u ukupnom broju nepismenog stanovništva povećava se srazmerno godinama starosti. U tom smislu, za starosnu grupu od 34 godine do 39 godina taj udeo iznosio je 58,9%; od 40 do 44 - 60,2%; od 45 do 49 - 64,2%; od 50 do 54 - 71,4%; od 55 do 59 - 79,1%.

Najveća stopa nepismenosti je među populacijom starijom od 60 godina. U ukupnom broju nepismenog stanovništva starosti od 60 godina do 64 godine, žene su činile apsolutnu većinu (84,4%). Broj nepismenih žena starijih od 65 godina od 1991. do 2002. godine smanjio se sa 27.207 na 23.618, ali se njihov udeo povećao s 80,7% na 88,2%. Visoka stopa nepismenosti prisutna, pre svega, među starijom populacijom, može biti sagledana kao posledica okolnosti iz prethodnog perioda kada obrazovanje nije bilo jednako dostupno ženama i muškarcima, dok se njeno zadržavanje na tom nivou, pa čak i blagi rast, delom mogu objasniti nedovoljnom efikasnošću mera za smanjivanje nepismenosti među odraslom populacijom, ali i činjenicom da žene čine većinu stanovništva u starosnim grupama u kojima je nepismenost inače najizraženija.

Struktura nepismenog stanovništva u AP Vojvodini prema popisu iz 2002. godine po polu i starosti

Postoji značajna razlika u distribuciji nepismenosti u odnosu na nacionalnu ili etničku pripadnost. Najveća stopa nepismenosti je među pripadnicama romske populacije i iznosi 30,8%. U odnosu na vojvođanski prosek (3,9%), viša stopa nepismenosti zabeležena je i među pripadnicama rumunske, makedonske, ukrajinske, turske, muslimanske, bošnjačke, aškalijске, egipatske, cincarske i vlaške zajednice, kao i među pripadnicama srpske nacionalnosti. Stopa nepismenosti kod Crnogorki, Hrvatice, Albanci i Bugarki niža je od stope nepismenosti na nivou AP Vojvodine, dok je nepismenost najređa među ženama mađarske, rusinske, slovačke, jevrejske, slovenačke, šokačke, češke i ruske nacionalnosti.

Tabela: Nepismeno stanovništvo AP Vojvodine starosti od 10 i više godina, na osnovu pola i nacionalne ili etničke pripadnosti (Popis stanovništva iz 2002. godine)

Nacionalna/etnička pripadnost	Žene			Muškarci		
	Ukupno	Br. nepismenih	Učešće (%)	Ukupno	Br. nepismenih	Učešće (%)
Srbi	611.237	25.126	4,11	579.080	4.410	0,76
Mađari	141.404	1.984	1,40	124.853	915	0,73
Hrvati	30.284	992	3,28	22.710	182	0,80
Slovaci	27.019	235	0,87	24.564	119	0,48
Jugosloveni	23.663	301	1,27	20.543	90	0,44
Crnogorci	14.889	357	2,40	17.185	34	0,20
Rumuni	14.535	873	6,09	13.059	381	2,92
Romi	11.149	3.435	30,81	11.544	1.759	15,24
Bunjevci	9.942	149	1,50	8.602	55	0,64
Rusini	7.416	41	0,55	6.894	18	0,26
Makedonci	5.765	266	4,61	5.323	64	1,20
Ukrajinci	2.272	108	4,75	1.983	17	0,86
Nemci	1.744	37	2,12	1.265	17	1,34
Muslimani	1.610	104	6,46	1.651	34	2,06
Slovenci	1.067	7	0,66	841	7	0,83
Česi	791	9	1,14	723	3	0,41
Bugari	753	14	1,86	819	5	0,61
Rusi	577	6	1,04	323	/	/
Šokci	421	6	1,43	240	3	1,25
Albanci	499	18	3,61	949	15	1,58
Goranci	245	4	1,63	265	/	/
Jevreji	183	/	/	249	/	/
Bošnjaci	166	10	6,02	215	1	0,47
Grci	91	/	/	116	/	/
Aškalije	70	15	21,43	77	9	11,69
Turci	52	3	5,77	74	/	/
Egipćani	47	11	23,40	56	3	5,36
Vlasi	44	11	25,00	51	3	5,88
Cincari	21	1	4,76	21	/	/

Osnovno obrazovanje

U pogledu osnovnog obrazovanja, ne postoje značajnije razlike između broja dečaka i devojčica upisanih u prvi razred. Dečaci su u periodu od 2004. do 2006. godine činili 51,3%, a devojčice 48,7% upisanih. Razlika u procentima upisanih dečaka i devojčica javlja se usled toga što u ovoj starosnoj grupi ima više dečaka od devojčica.

Tabela: Učenici osnovnih škola u AP Vojvodini, prema polu – početak školske godine

Razred	2004			2005			2006		
	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko
Svega	177.780	91.289	86.491	172.399	88.541	83.858	166.296	85.355	80.941
I	21.641	11.162	10.479	19.248	9.844	9.404	18.372	9.506	8.866
II	21.729	11.146	10.583	21.338	10.996	10.342	18.898	9.632	9.266
III	22.519	11.662	10.857	21.458	11.075	10.383	21.104	10.855	10.249
IV	21.920	11.214	10.706	22.294	11.587	10.707	21.192	10.924	10.268
V	22.482	11.703	10.779	22.120	11.317	10.803	22.316	11.599	10.717
VI	22.103	11.289	10.814	22.055	11.402	10.653	21.644	11.044	10.600
VII	22.876	11.672	11.204	21.697	11.021	10.676	21.769	11.257	10.512
VIII	22.510	11.441	11.069	22.189	11.299	10.890	21.001	10.538	10.463

Dečaci čine 68,8% učenika koji nisu završili razred, dok devojčice čine 31,2%. Sličan je odnos i među ponovcima. Na početku školske 2006/07. godine, devojčice su činile 33,1%, a dečaci 66,9% ponovaca.

Tabela: Učenici osnovnih škola u AP Vojvodini koji nisu završili razred, prema polu

	Ukupno	Muško	%	Žensko	%
2003/04	2.551	1.803	70,7%	748	29,3%
2004/05	1.894	1.258	66,4%	636	33,6%
2005/06	2.608	1.794	68,8%	814	31,2%
Ukupno	7.053	4.855	68,8%	2.198	31,2%

Među učenicima koji su završili godinu po programu za odrasle 2005/06. godine, bilo je 89,2% muškaraca, a žena svega 10,8%. Kada su u pitanju odrasli koji su završili školu polaganjem ispita, takođe je vidljivo da većinu čine muškarci (88,2%), dok je zastupljenost žena znatno niža (11,8%).

Srednje obrazovanje

Ni na nivou srednjeg obrazovanja ne postoji značajnija razlika u broju upisanih dečaka i devojčica, osim što, za razliku od osnovnog obrazovanja, devojčice čine neznatnu većinu. Učešće devojčica raste u odnosu na visinu razreda, te ih je u tom smislu najmanje u prvom razredu srednje škole, da bi njihovo učešće bilo najveće u četvrtom razredu srednje škole (od 58,2% do 58,3%).

Tabela: Učenici srednjih škola u AP Vojvodini, prema polu i razredu

Kraj školske 2003/04.					
Razred	Ukupno	Muško	%	Žensko	%
svega	77.199	37.531	48,6%	39.668	51,4%
I	22.501	11.418	50,7%	11.083	49,3%
II	21.377	10.670	49,9%	10.707	50,1%
III	20.557	10.120	49,2%	10.437	50,8%
IV	12.764	5.323	41,7%	7.441	58,3%
Kraj školske 2004/05.					
Razred	Ukupno	Muško	%	Žensko	%
Svega	75.968	36.813	48,5%	39.155	51,5%
I	21.384	10.809	50,6%	10.575	49,4%
II	21.285	10.724	50,4%	10.561	49,6%
III	20.759	10.176	49%	10.583	51%
IV	12.540	5.104	40,7%	7.436	59,3%
Kraj školske 2005/06.					
Razred	Ukupno	Muško	%	Žensko	%
Svega	74.481	36.287	48,7%	38.194	51,3%
I	21.458	10.937	51%	10.521	49%
II	19.686	9.867	50,1%	9.819	49,9%
III	20.305	10.038	49,4%	10.267	50,6%
IV	13.032	5.445	41,8%	7.587	58,2%

Tabela: Učenici srednjih škola u AP Vojvodini koji su završili razred, prema polu

Školska 2005/06.					
Razred	Ukupno	Muško	%	Žensko	%
Svega	71.272	34.006	47,7%	37.266	52,3%
I	19.864	9.844	49,6%	10.020	50,4%
II	18.815	9.225	49%	9.590	51%
III	19.717	9.605	48,7%	10.112	51,3%
IV	12.876	5.332	41,4%	7.544	58,6%

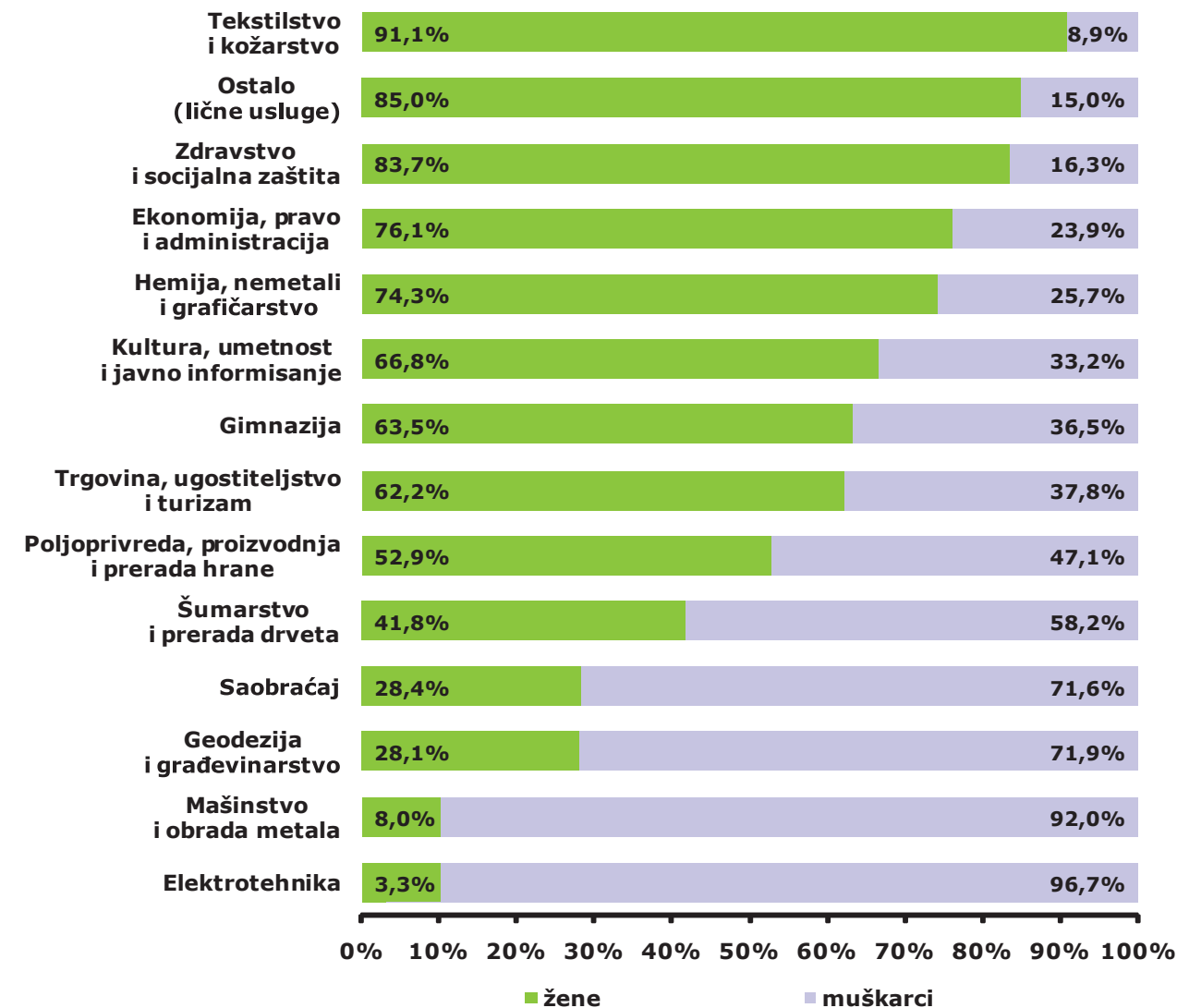
Devojčice čine i većinu, to jest 51,6% učenika koji su završili razred u 2006. godini. U ukupnom broju redovnih učenika koji su stekli III stepen stručne spreme, dečaci čine 61%, dok je procenat devojčica 39%. Kada je reč o IV stepenu stručne spreme, učešće dečaka je 41,4%, a devojčica 58,6%. Dečaci češće od devojčica stižu srednjoškolsko obrazovanje kao vanredni učenici.

Tabela: Učenici srednjih škola u AP Vojvodini koji su završili razred, prema polu

Školska 2005/06.				
	Muško	%	Žensko	%
Redovni III	3.945	61%	2.523	39%
Redovni IV	5.332	41,4%	7.544	58,6%
Redovni ukupno	9.277	48%	10.067	52%
Vanredni III	109	82%	24	18%
Vanredni IV	116	73%	43	27%
Vanredni ukupno	225	77,1%	67	22,9%
Ukupno	9.502	48,4%	10.134	51,6%

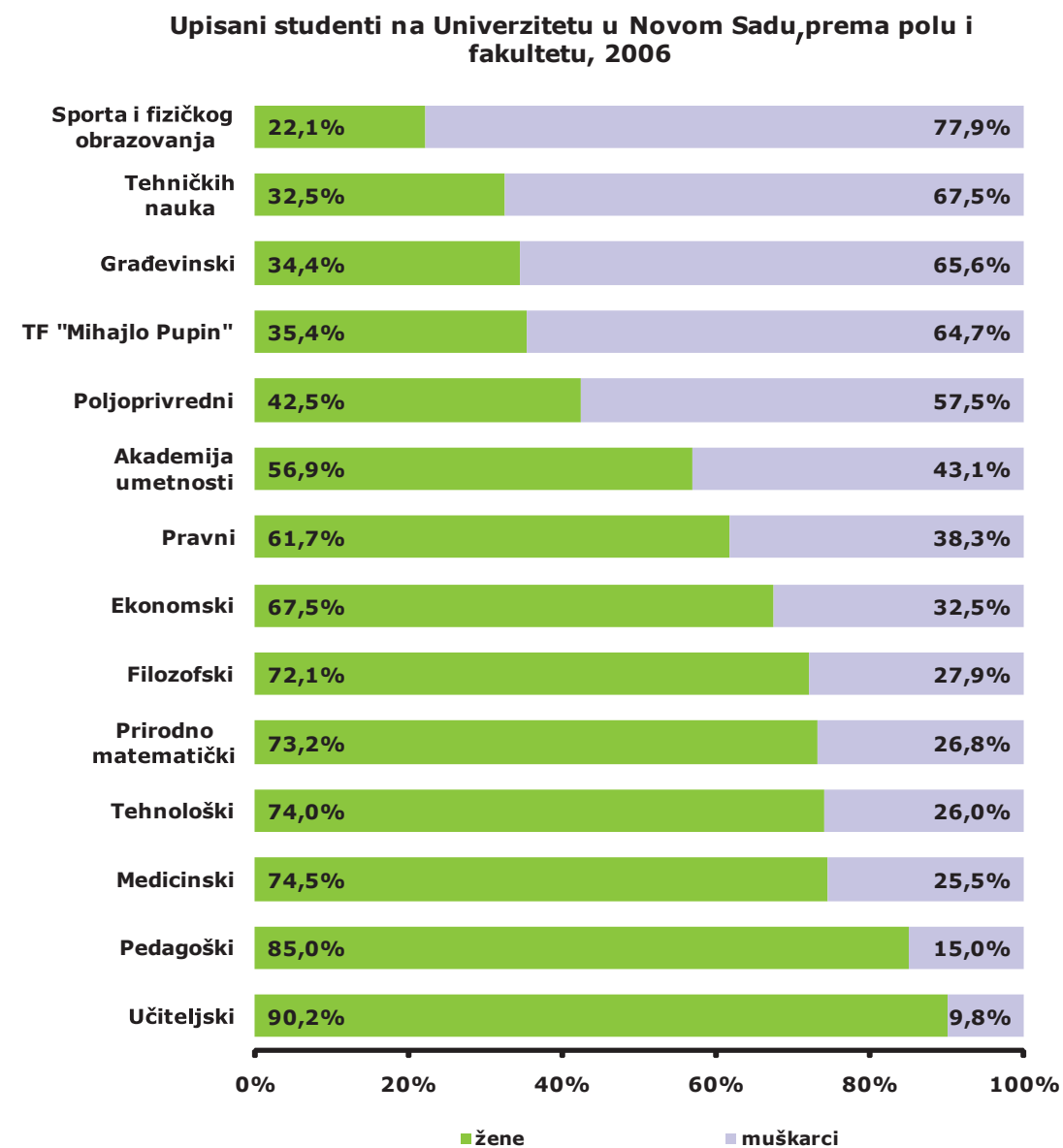
Rodna segregacija je i dalje prisutna na nivou srednjeg obrazovanja. Najizraženija je kada su u pitanju elektrotehnika i mašinstvo - udeo učenika u elektrotehničkim školama se u periodu od 2004. do 2006. godine kretao od 3% do 3,3%, a u mašinstvu i obradi metala od 5,8% do 8,1%. Istovremeno, devojčice i dalje čine većinu u strukama koje se tradicionalno opažaju kao «ženske». U tom smislu, udeo dečaka u ukupnom broju učenika koji pohađaju tekstilnu i kožarsku struku iznosi od 8,5% do 10,7%, dok njihovo učešće u zdravstvu i socijalnoj zaštiti iznosi oko 17%. U strukama u kojima je segregacija najizraženija, stanje se neznatno promenilo ili se uopšte nije promenilo u pogledu ravnomernije zastupljenosti dečaka i devojčica, osim kada je u pitanju mašinstvo.

Redovni učenici/ce srednjih škola, prema polu i struci 2006

Osnovne studije

Žene čine većinu studenata upisanih na Univerzitetu u Novom Sadu. U periodu od 2004. do 2007. godine, njihov udeo kretao se od 57,7% u školskoj 2004/05. do 55,4% u školskoj 2006/07. godini. Naspram toga, udeo muškaraca menjao se od 42,3% do 44,6%.

Rodna segregacija, u većem ili manjem stepenu, izražena je na svim fakultetima Univerziteta u Novom Sadu: Učiteljskom (90,2% žena i 9,8% muškaraca), Pedagoškom (85% žena i 15% muškaraca), Medicinskom (74,5% žena i 25,2% muškaraca), Tehnološkom (74% žena i 26% muškaraca) Prirodno-matematičkom (73,2% žena i 26,8% muškaraca) i Filozofskom fakultetu (72,1% žena i 27,9% muškaraca), te Fakultetu fizičke kulture (77,5% muškaraca i 22,1% žena), Tehničkom (67,5% muškaraca i 32,5% žena), Građevinskom (65,6% muškaraca i 34,4% žena), Tehničkom fakultetu «Mihajlo Pupin» (64,6% muškaraca i 35,4% žena), Poljoprivrednom (59,7% muškaraca i 40,3% žena), kao i na Akademiji umetnosti (56,9% žena i 43,1% muškaraca).

Žene čine većinu diplomiranih studenata na višim i visokim školama. Kada je reč o višim školama, žene najčešće diplomiraju u oblasti društvenih, a muškarci u oblasti tehničkih i poljoprivrednih nauka.

Tabela: Diplomirani studenti viših škola i fakulteta u AP Vojvodini, prema polu

	Svega	Žene	%	Muškarci	%
2004					
Više škole	1.380	960	69,57%	420	30,43%
Fakulteti	3.825	2.313	60,47%	1.512	39,53%
2005					
Više škole	1.771	1.097	61,94%	674	38,06%
Fakulteti	4.999	2.967	59,35%	2.032	40,65%
2006					
Više škole	2.306	1.398	60,62%	908	39,38%
Fakulteti	5.858	3.356	57,29%	2.502	42,71%

Tabela: Diplomirani studenti viših škola u AP Vojvodini, prema području obrazovanja i polu

Nauke	Svega	Žene	%	Muškarci	%
2004					
Društvene	1.102	854	77,5%	248	22,5%
Tehničke	278	106	38,1%	172	61,9%
Poljoprivredne	0	0	0	0	0
2005					
Društvene	1.462	1.002	68,5%	460	31,5%
Tehničke	279	88	31,5%	191	68,5%
Poljoprivredne	30	7	23,3%	23	76,7%
2006					
Društvene	1.939	1.248	64,4%	691	35,6%
Tehničke	342	142	41,5%	200	58,5%
Poljoprivredne	25	8	32%	17	68%

Kada je reč o fakultetima, žene su 2006. godine činile 74,6% studenata koji su diplomirali u medicinskim naukama, 63,6% u oblasti umetnosti i 61,6% u oblasti društvenih nauka. Muškarci čine 62,2% diplomiranih studenata u oblasti tehničkih nauka, dok nema značajnije razlike u broju žena i muškaraca koji su diplomirali u poljoprivrednim naukama. U odnosu na 2004. godinu došlo je do značajnijeg povećanja broja muškaraca koji su diplomirali u oblasti društvenih nauka (2004 – 26,5%; 2006 – 38,44%), kao i broja žena koje su diplomirale u oblasti umetnosti (2004 – 54,4%; 2006 – 63,6%).

Diplomirani studenti prema polu i području obrazovanja, 2006

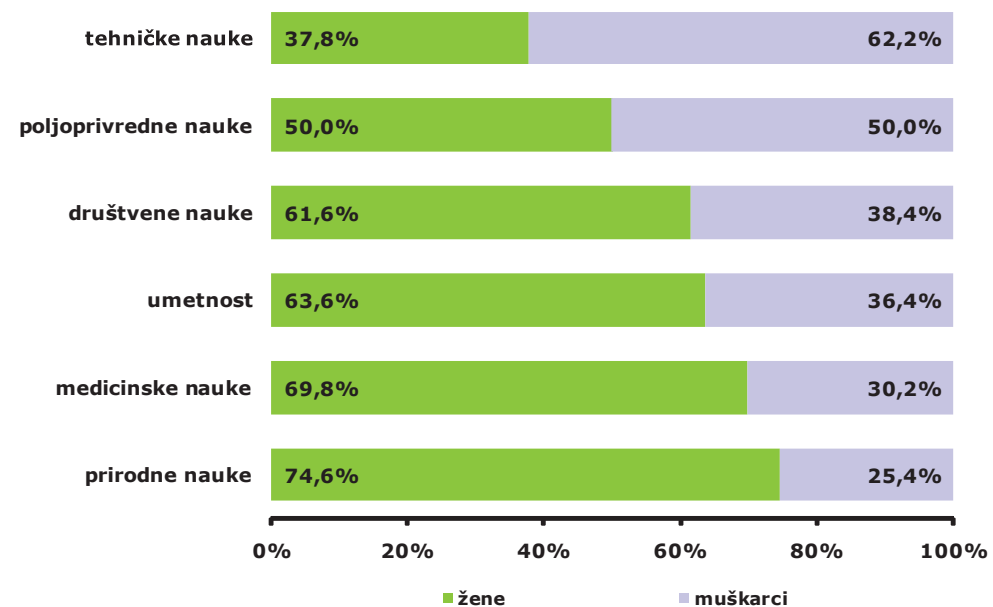

Tabela: Diplomirani studenti i studentkinje fakulteta u AP Vojvodini, prema području obrazovanja

		Društvene nauke	Tehničke nauke	Poljoprivredne nauke	Prirodne nauke	Medicinske nauke	Umetnost
		2004	Svega	1.924	1.111	174	280
	Žene	1.415	396	91	211	119	81
	%	73,5%	35,6%	52,3%	75,4%	63,6%	54,4%
	Muškarci	509	715	83	69	68	68
	%	26,5%	64,4%	47,7%	24,6%	36,4%	45,6%
2005	Svega	2.813	1.236	200	329	281	140
	Žene	1.891	439	97	250	194	96
	%	67,2%	35,5%	48,5%	76%	69,0%	68,6%
	Muškarci	922	797	103	79	87	44
	%	32,8%	64,5%	51,5%	24%	31,0%	31,4%
2006	Svega	3.455	1.318	196	460	275	154
	Žene	2.127	498	98	343	192	98
	%	61,6%	37,8%	50%	74,6%	69,8%	63,6%
	Muškarci	1.328	820	98	117	83	56
	%	38,4%	62,2%	50%	25,4%	30,2%	36,4%

Postdiplomske studije

Iako žene čine većinu studenata koji su diplomirali na osnovnim studijama, s povećanjem stepena obrazovanja smanjuje se njihovo učešće. Žene još uvek čine većinu kada je reč o specijalističkim studijama (66,7% žena i 33,3% muškaraca), ali njihov broj znatno opada kada je reč o magistarskim studijama (55,4% muškaraca i 44,6% žena) i dodatno se smanjuje kada su u pitanju studenti koji su završili doktorske studije (64% muškaraca i 36% žena).

Diplomirani studenti prema polu i stepenu obrazovanja, 2006

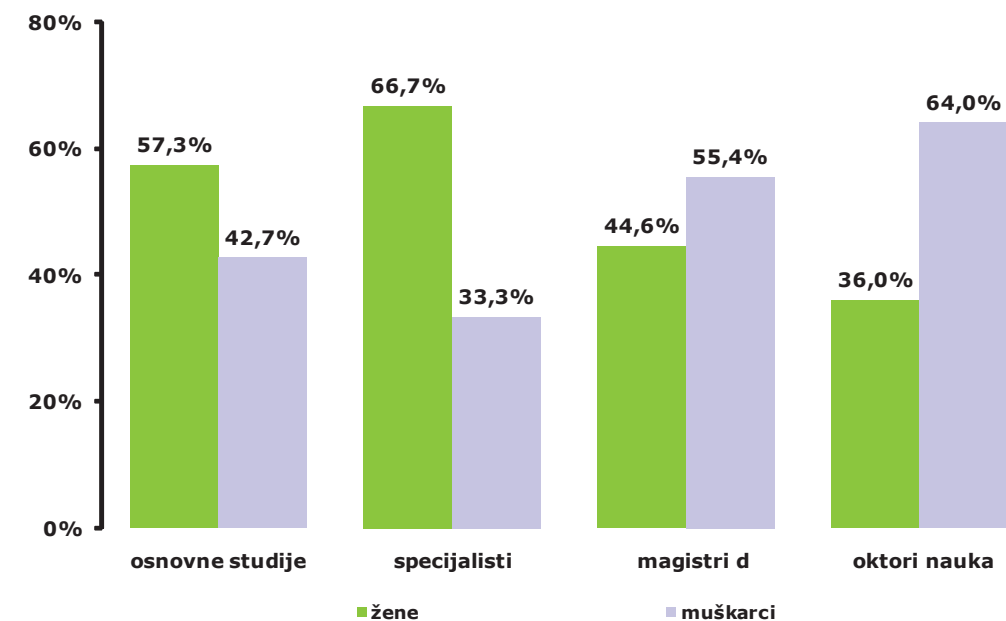

Tabela: Diplomirani studenti specijalističkih studija, prema polu i području obrazovanja

	Ukupno	Žene	%	Muškarci	%
Društvene nauke	3	3	100%	0	0%
Prirodne nauke	21	11	52,4%	10	47,6%
Tehnika, proizvodnja i građevinarstvo	2	1	50%	1	50%
Zdravstvo	125	84	67,2%	41	32,8%
Usluge	8	7	87,5%	1	12,5%
Ukupno	159	106	66,7%	53	33,3%

Kada su u pitanju magistarske studije, učešće žena se smanjuje u svim područjima obrazovanja, dok učešće muškaraca raste. Žene su najzastupljenije u zdravstvu (68,8%), poljoprivredi i veterinarstvu (62,5%), dok muškarci dominiraju u području tehnike, proizvodnje i građevinarstva (66,0%), društvenim naukama (62,5%), obrazovanju (62,5%) i prirodnim naukama (55,8%).

Tabela: *Studenti koji su završili magistarske studije, prema polu i području obrazovanja u 2006. godini*

Područje obrazovanja	Ukupno	Žene	%	Muškarci	%
Obrazovanje	16	6	37,5%	10	62,5%
Umetnost i humanističke nauke	20	10	50%	10	50%
Društvene nauke	48	18	37,5%	30	62,5%
Prirodne nauke	43	19	44,2%	24	55,8%
Tehnika, proizvodnja i građevinarstvo	53	18	34%	35	66%
Poljoprivreda i veterinarstvo	8	5	62,5%	3	37,5%
Zdravstvo	32	22	68,8%	10	31,3%
Usluge	11	5	45,5%	6	54,5%
Ukupno	231	103	44,6%	128	55,4%

Među studentima koji su završili doktorske studije, žene čine većinu (77,8%) u područjima umetnosti i humanističkih nauka. Isti broj žena i muškaraca doktorira u oblasti zdravstva, dok u svim ostalim obrazovnim područjima većinu čine muškarci.

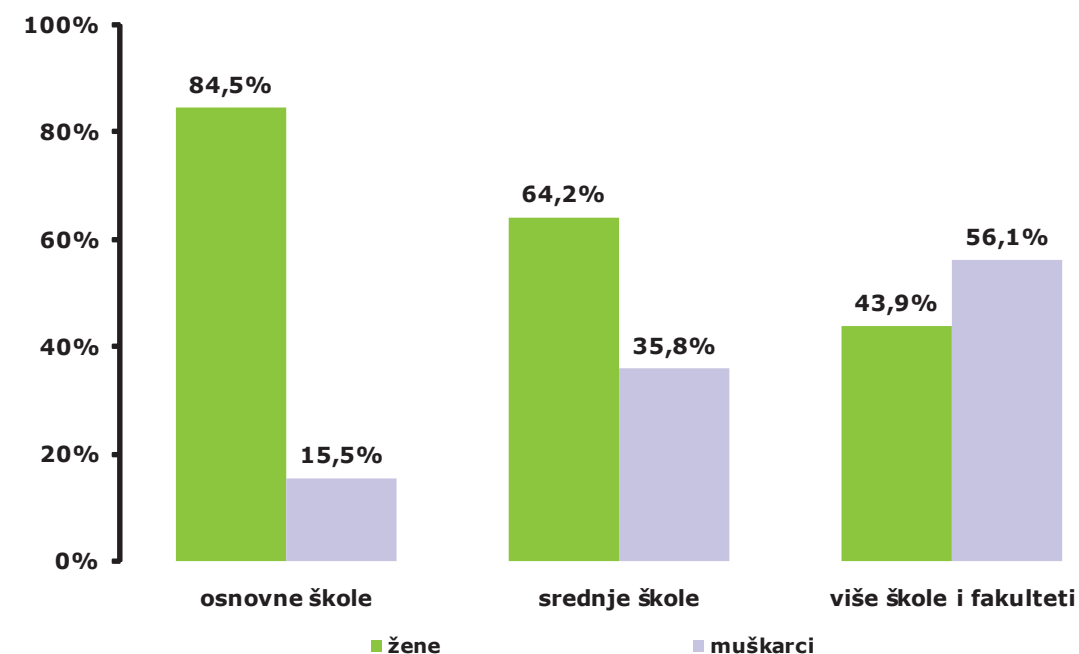
Tabela: *Svršeni studenti doktorskih studija, prema polu i području obrazovanja u 2006. godini*

	Ukupno	Žene	Muškarci
Obrazovanje	3	0	0%
Umetnost i humanističke nauke	9	7	77,8%
Društvene nauke	29	9	31%
Prirodne nauke	19	6	31,6%
Tehnika, proizvodnja i građevinarstvo	18	5	27,8%
Poljoprivreda i veterinarstvo	0	0	0%
Zdravstvo	16	8	50%
Usluge	6	1	16,7%
Ukupno	100	36	36%

Nastavno osoblje

Žene čine 84,5%, a muškarci 15,5% nastavnog osoblja u osnovnim školama. Kada je reč o nastavniciima u srednjim školama, žena ima 64,2%, a muškaraca 35,8%, dok je među stručnim saradnicima 74,1% žena i 25,9% muškaraca.

Nastavno osoblje osnovnih, srednjih i viših škola i fakulteta prema polu, 2006

Žene čine 43,9%, a muškarci 56,1% nastavnog osoblja viših škola i fakulteta u AP Vojvodini¹². Najveća razlika u zastupljenosti žena i muškaraca je među nastavnicima, prevashodno kada su u pitanju nastavnici sa zvanjem doktora nauka. Žena sa zvanjem doktora nauka ima više kada je reč o saradnicima u nastavi (51,7%), ali ih je znatno manje među nastavnicima (36,7% žene). Među nižim zvanjima, kao što su specijalisti i magistri, žene i muškarci su zastupljeni u gotovo ujednačenom odnosu. Razlike se javljaju i kada su u pitanju nastavnici i saradnici bez naučnog zvanja –među nastavnicima bez zvanja manje je žena (42,7%), dok među saradnicima u nastavi žene čine neznatnu većinu (52,1%).

¹²Prema Zakonu o visokom obrazovanju, zvanja nastavnika visokoškolske ustanove su predavač, profesor strukovnih studija, docent, vanredni profesor i redovni profesor, dok su zvanja saradnika - saradnik u nastavi i asistent.

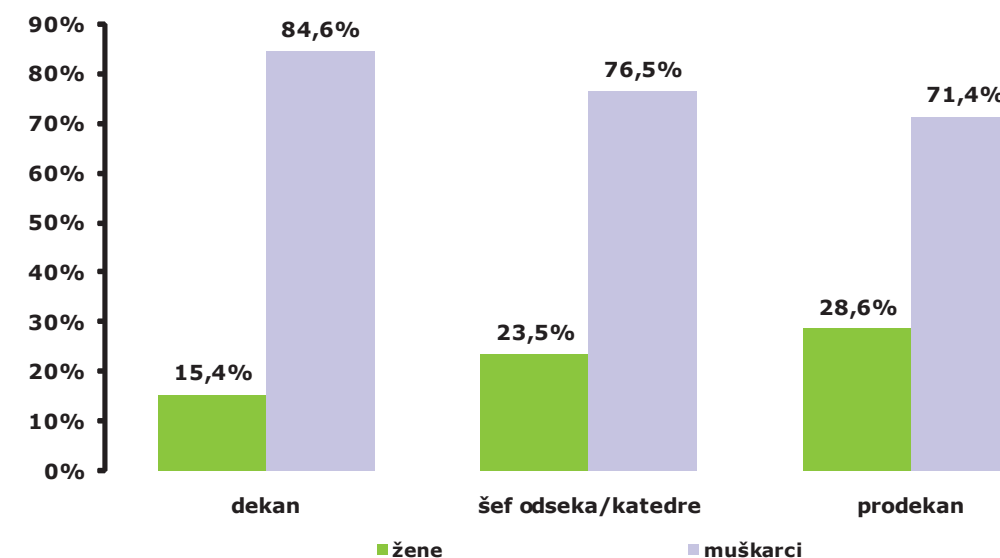
Tabela: Nastavno osoblje viših škola i fakulteta u 2005/06. godini

Ukupno (nastavnici i saradnici)					
	ukupno	žene	%	muškarci	%
ukupno	3.017	1.325	43,9%	1.692	56,1%
s punim radnim vremenom	2.169	946	43,6%	1.223	56,4%
doktori	1.485	554	37,3%	931	62,7%
s punim radnim vremenom	1.009	366	36,3%	643	63,7%
magistri i specijalisti	783	392	50,1%	391	49,9%
s punim radnim vremenom	624	306	49%	318	51%
bez zvanja	749	379	50,6%	370	49,4%
s punim radnim vremenom	536	274	51,1%	262	48,9%
Nastavnici					
ukupno	1.778	694	39%	1.084	61%
s punim radnim vremenom	1.232	473	38,4%	759	61,6%
doktori	1.427	524	36,7%	903	63,3%
s punim radnim vremenom	961	338	35,2%	623	64,8%
magistri i specijalisti	234	120	51,3%	114	48,7%
s punim radnim vremenom	196	100	51%	96	49%
bez zvanja	117	50	42,7%	67	57,3%
s punim radnim vremenom	75	35	46,7%	40	53,3%
Saradnici					
ukupno	1.239	631	50,9%	608	49,1%
s punim radnim vremenom	937	473	50,5%	464	49,5%
doktori	58	30	51,7%	28	48,3%
s punim radnim vremenom	48	28	58,3%	20	41,7%
magistri i specijalisti	549	272	49,5%	277	50,5%
s punim radnim vremenom	428	206	48,1%	222	51,9%
bez zvanja	632	329	52,1%	303	47,9%
s punim radnim vremenom	461	239	51,8%	222	48,2%

Takođe, kada je reč o područjima obrazovanja, postoje znatne razlike u zastupljenosti žena i muškaraca među nastavnicima zaposlenim na fakultetima i višim školama. Žene su manje prisutne u oblastima tehničkih nauka i građevine, kao i u sportskom i fizičkom obrazovanju, dok je njihovo učešće veće u oblasti humanističkih nauka, medicini, u prirodno-matematičkim naukama i na tehnološkom fakultetu. Učešće žena u tim oblastima takođe se smanjuje kada su u pitanju zvanja: iako žene čine većinu vanrednih profesora na Pravnom, Filozofskom, kao i Tehnološkom i Medicinskom fakultetu, one su u manjini u zvanju redovnog profesora, koje je ujedno i najviše naučno zvanje (Pravni fakultet 35,7%, Filozofski fakultet 37,3%). Od navedenog odstupa jedino Medicinski fakultet, gde su žene u neznatnoj većini među redovnim profesorima (51,4%), dok ih je manje među vanrednim (45,4%).

Uprkos tome što žene čine izrazitu većinu zaposlenih u obrazovanju, a posebno u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama, njihova zastupljenost je minimalna među zaposlenima s visokim i najvišim zvanjima na fakultetima na kojima se obrazuje nastavni kadar (Učiteljski fakultet u Subotici i Pedagoški fakultet u Somboru). Na Pedagoškom fakultetu u Somboru nema nijedne žene među redovnim i vanrednim profesorima, dok na Učiteljskom fakultetu u Subotici samo jedna žena ima zvanje vanrednog profesora. Od ukupno 14 fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, samo dve žene su dekanke – na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i Učiteljskom fakultetu u Subotici. Žene čine manjinu i među šefovima odseka/katedri (23,5%) i prodekanima (29%).

Zastupljenost žena i muškaraca na rukovodećim položajima na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu, 2007

Žene i muškarci na tržištu rada

Zaposlenost¹³

Tokom 2006. godine žene su činile 42,2% ukupnog radno aktivnog stanovništva¹⁴ u AP Vojvodini. Stopa zaposlenosti žena tokom 2006. godine bila je znatno niža u odnosu na stopu zaposlenosti muškaraca (33,6% naspram 53,3%). Istovremeno, stopa nezaposlenosti žena iznosila je 22,3%, a muškaraca 14,8%. Od ukupnog broja zaposlenih, žene su činile 40,3%.

Među samozaposlenim licima bilo je samo 22,7% žena, nasuprot 77,3% muškaraca.

Tabela: Položaj žena i muškaraca na tržištu rada, od 2004. do 2006. godine

	Žene (u %)			Muškarci (u %)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Aktivni	42,3	42,2	42,2	57,7	57,8	57,8
Neaktivni	63,1	63,1	61,9	36,9	36,9	38,1
Stopa zaposlenosti	32,9	32,4	33,6	54,7	54,5	53,5
Stopa nezaposlenosti	24,4	25,8	22,3	14,7	15,5	14,8
Zaposleni	39,4	39,1	42,2	60,6	60,9	57,8
Samozaposleni	22,7	23,4	22,7	77,3	76,6	77,3
Pomažući članovi	68,9	70,3	64,8	31,1	29,7	35,2

Među neaktivnim stanovništvom žene čine većinu u svim kategorijama (61,9%), a naročito kada su u pitanju domaćice (99,1%) i nesposobni za rad (66,35%). Prema radnom statusu, žene su više zastupljene kao pomažući članovi u domaćinstvu (64,8%), što znači da su angažovane u vođenju porodičnog posla ili poljoprivrednog gazdinstva, a da pri tome nisu plaćene za taj rad. U isto vreme, prema ovoj anketi, među samozaposlenim licima u 2006. godini bilo je samo 22,7% žena. Na osnovu podataka iz Popisa stanovništva iz 2002. godine, među licima sa ličnim prihodom žene su učestvovala sa 54,1%, a u okviru izdržavanog stanovništva bile su zastupljene sa 62,5%.

¹³Izvor: Anketa o radnoj snazi, oktobar, 2004. godine (Saopštenje br. 83, 18.04.2005), oktobar 2005 (Saopštenje br. 100, 20.04.2006), oktobar, 2006. godine (Saopštenje br. 59, 15.03.2007), Republika Srbija – Republički zavod za statistiku.

¹⁴**Aktivno stanovništvo** – sva zaposlena i nezaposlena lica stara 15 i više godina;

Neaktivno stanovništvo – sva lica stara 15 i više godina koja nisu svrstana u aktivno stanovništvo;

Zaposleni – sva lica stara 15 i više godina koja su u posmatranoj sedmici najmanje jedan sat obavljala neki plaćeni posao, kao i lica koja imaju zaposlenje, ali su u toj sedmici bila odsutna s posla;

Nezaposleni – sva nezaposlena lica stara 15 i više godina koja su bez zaposlenja, koja su u poslednje četiri sedmice preduzimala aktivne korake radi nalaženja posla i koja su u mogućnosti da počnu da rade u roku od dve sedmice ako bi im posao bio ponuđen, kao i lica koja u poslednje četiri sedmice nisu tražila posao, jer su našla posao na kojem je trebalo da počnu da rade nakon isteka posmatrane sedmice, a najkasnije za tri meseca.

Pomažući članovi domaćinstva – zaposlena lica stara 15 i više godina koja pomažu drugom članu porodice u vođenju porodičnog posla ili poljoprivrednog gazdinstva, a da pri tome nisu plaćena za taj rad;

Samozapošljavanje – osnivanje preduzeća, radnje, poljoprivrednog gazdinstva ili drugog oblika preduzetništva od strane nezaposlenog ili udruživanjem više nezaposlenih.

Stopa zaposlenosti – procenat zaposlenih u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina

STANOVNIŠTVO APV ANKETA O RADNOJ SNAZI 2006. ¹⁵		Ukupno	Muškarci	Žene
Stanovništvo starosti 15 i više godina		1.741.424	843.379	898.046
I AKTIVNO STANOVNIŠTVO		917.713	529.984	387.730
1 Zaposleni		752.719	451.424	301.295
Prema radnom statusu	Samozaposleni	146.540	113.269	33.272
	Zaposleni radnici ¹⁶	574.115	326.868	247.247
	Pomažući članovi domaćinstva	32.064	((11.287))	20.777
Prema sektoru delatnosti	Poljoprivredne delatnosti ¹⁷	158.369	115.263	43.106
	Nepoljoprivredne delatnosti ¹⁸	253.903	185.915	67.987
	Uslužne delatnosti ¹⁹	340.446	150.245	190.202
Prema vrsti radnog vremena	Puno radno vreme	693.870	418.323	275.546
	Radno vreme kraće od punog	58.849	(33.101)	(25.749)
Prema zanimanju	Zakonodavci, funkcioneri i rukovodioci – menadžeri	32.061	25.487	((6.574))
	Stručnjaci	59.549	24.610	34.939
	Stručni saradnici i tehničari	111.277	43.961	67.316
	Službenici	43.474	24.266	(19.208)
	Uslužni radnici i trgovci	103.800	39.839	63.961
	Kvalifikovani radnici u poljoprivredi i ribarstvu	95.640	69.149	(26.491)
	Zanatlije i srodni radnici	129.481	109.012	(20.469)
	Rukovaoci mašinama i uređajima i monter	66.508	56.314	((10.194))
	Osnovna – jednostavna zanimanja	108.650	56.508	52.142
	Vojna lica	.	.	-
2 Nezaposleni		164.994	78.560	86.434
Prema dužini traženja posla	Kraće od jednog meseca	.	.	.
	1 – 2 meseca	(12.619)	((6.042))	((6.578))
	3 – 5 meseci	(14.443)	((9.219))	.
	6 – 8 meseci	((8.792))	.	.
	9 – 11 meseci	.	.	.
	12 – 17 meseci	(12.546)	.	.
	18 – 23 meseca	((6.642))	.	.
	2 – 4 godine	48.390	(21.483)	26.907
	5 – 7 godina	(16.645)	.	((9.143))
	8 – 10 godina	(15.999)	((7.221))	((8.778))
	Preko 10 godina	(21.724)	.	(15.062)
	Našli su posao	.	.	.

Prema prethodnom statusu	Prvi put traže zaposlenje	50.886	(21.073)	(29.813)
	Imali su zaposlenje*	114.108	57.487	56.622
*Razlozi za prestanak radnog odnosa	Otkaz	(21.343)	((10.603))	((10.740))
	Sezonski karakter posla	(26.025)	((10.539))	(15.486)
	Likvidacija preduzeća	(25.952)	(14.839)	((11.113))
	Bolest, nesposobnost ili porodični razlozi	(11.889)	((5.797))	((6.092))
	Ostali razlozi	28.899	(15.708)	(13.191)
II NEAKTIVNO STANOVNIŠTVO		823.711	313.395	510.316
1 Penzioneri		394.335	182.939	211.396
2 Domaćice		130.128	.	128.987
3 Učenici i studenti		147.810	71.180	76.630
4 Nesposobni za rad		77.691	26.146	51.545
5 Ostali neaktivni		73.746	31.988	41.758

Većina zaposlenih u AP Vojvodini tokom 2006. godine radila je u preduzećima, ustanovama, zadrugama i organizacijama (72,1%), dok su nešto više od četvrtine bili preduzetnici i zaposleni kod preduzetnika (27,9%)²⁰. Učešće žena i muškaraca je ujednačeno i u jednom i u drugom sektoru (od ukupnog broja zaposlenih žena, njih 72,2% radi u preduzećima, ustanovama, zadrugama i organizacijama, dok od ukupnog broja zaposlenih muškaraca njih 71,6% radi u ovom sektoru). Od ukupnog broja zaposlenih u preduzećima, ustanovama, zadrugama i organizacijama, žene čine 43,3% naspram 56,7% muškaraca; učešće muškaraca preduzetnika i onih koji su zaposleni kod preduzetnika jeste 58,2% naspram 41,8% preduzetnica i žena zaposlenih kod preduzetnika.

Kada se zaposlenost posmatra prema sektorima delatnosti, u određenim oblastima uočava se segregacija na osnovu pola.

¹⁵Objašnjenje znakova:

- nema pojave
- . podatak je veći od 0, ali je nepouzdan (CV veći od 30%)
- (()) podatak je neprecizan (20% ≤ CV < 30%)
- () podatak je manje precizan (10% ≤ CV < 20%)
- CV – koeficijent varijacije

¹⁶Od kojih su 130.962 poljoprivrednici i pomažući članovi u poljoprivredi; među njima je **92.606 muškaraca i 38.356 žena**.

¹⁷Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda; ribarstvo.

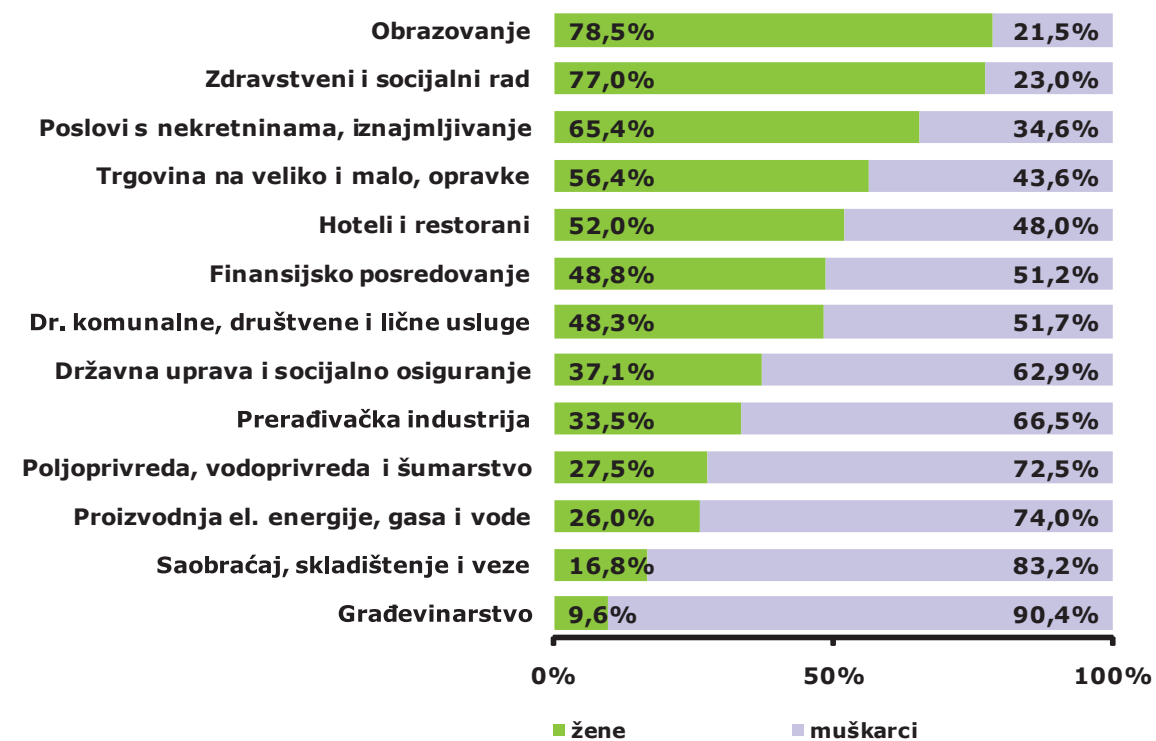
¹⁸Vađenje rude i kamena; prerađivačka industrija; proizvodnja električne energije, gasa i vode; građevinarstvo.

¹⁹Trgovina na veliko i malo i opravke; hoteli i restorani; saobraćaj, skladištenje i veze; finansijsko posredovanje; poslovi s nekretninama i iznajmljivanje; državna uprava i socijalno osiguranje; obrazovanje; zdravstveni i socijalni rad; druge komunalne, društvene i lične usluge; domaćinstva sa zaposlenim licima; eksteritorijalne organizacije i tela.

²⁰Izvor: Informacija o stanju zaposlenosti i nezaposlenosti u AP Vojvodini u periodu januar-decembar 2006, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova; Saopštenja ZP20 i ZP21, Republički zavod za statistiku – Statistika zaposlenosti

Muškarci su u znatno prisutniji u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim delatnostima, gde čine oko 73% zaposlenih. Najviše žena u Vojvodini zaposleno je u uslužnim delatnostima, a od ukupnog broja zaposlenih žena, 63,1% radi u toj oblasti. Kada posmatramo pojedinačne delatnosti, najveći jaz u zastupljenosti zaposlenih žena i muškaraca izražen je u oblastima koje podležu tradicionalnoj podeli na muška i ženska zanimanja. Najmanje žena radilo je u građevinarstvu, gde muškarci čine 90,4% zaposlenih. Muškarci takođe čine većinu zaposlenih u prerađivačkoj industriji (66,5%); poljoprivredi, šumarstvu i vodoprivredi (72,5%); proizvodnji električne energije, gasa i vode (74,0%), kao i saobraćaju, skladištenju i vezama (83,2%). Primitno je znatno veće učešće žena u onim sektorima koji su ranije zahvaćeni procesom feminizacije radne snage, tako da one čine 78,5% zaposlenih u obrazovanju i 77% zaposlenih u sektoru zdravstvenog i socijalnog rada.

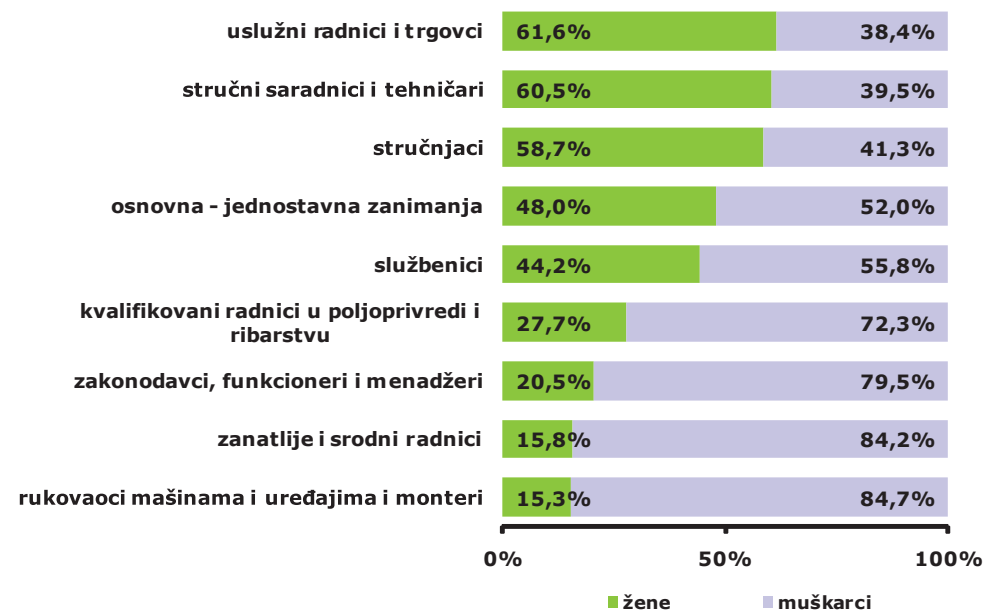
Muškarci i žene prema sektoru delatnosti, 2006

U strukturi zaposlenih, prema zanimanju, najviše je žena stručnih saradnica i tehničarki (60,5%), kao i uslužnih radnica i trgovkinja (61,6%). Od ukupnog broja zaposlenih žena značajan broj obavlja i osnovna – jednostavna zanimanja (52.142), ali je njihov udeo u okviru te grupe gotovo jednak udelu muškaraca.

Žene preovlađuju i među stručnjacima (58,7%), dok je najveći jaz u zastupljenosti žena i muškaraca među zanatlijama i srodnim radnicima, kao i među rukovaocima mašinama i uređajima, te monterima (oko 15% žena prema 85% muškaraca).

Muškarci i žene prema zanimanju, 2006

Od ukupnog broja zaposlenih žena, najmanje njih obavlja zanimanja zakonodavaca, funkcionera i rukovodilaca – menadžera. Ta zanimanja obavlja oko 6.500 žena naspram 25.487 muškaraca, to jest 20,5% žena prema 79,5% muškaraca.

Zarade²¹

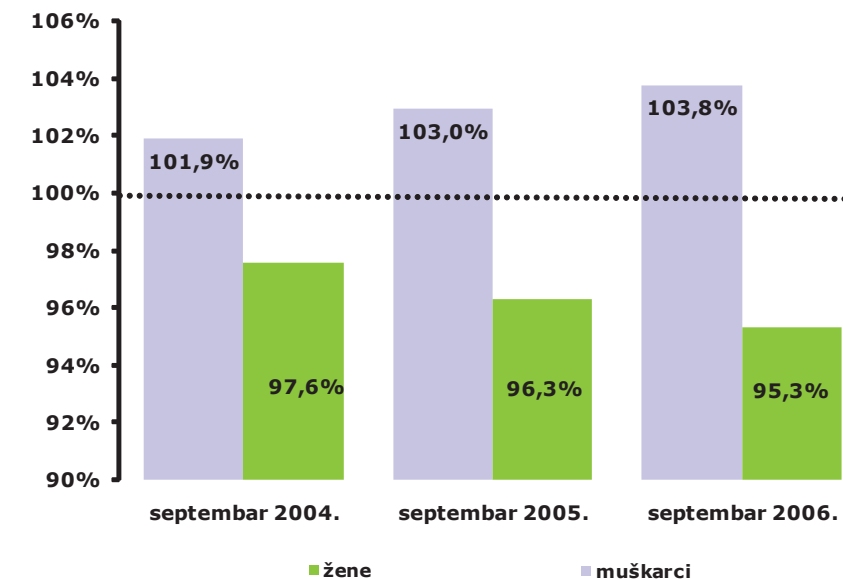
Ukoliko posmatramo prosečne zarade zaposlenih u AP Vojvodini prema polu, očigledno je da muškarci zarađuju više od žena, kao i da se razlika u prosečnim zaradama muškaraca i žena gotovo udvostručila od septembra 2004. do septembra 2006. godine. Prosečna zarada muškaraca u septembru 2006. godine iznosila je 103,8% od ukupne prosečne zarade u AP Vojvodini, dok je zarada žena iznosila 95,3% od ukupne prosečne zarade.

Tabela: Prosečne zarade zaposlenih, prema polu

	Ukupno	Muškarci		Žene	
		dinara	%	dinara	%
Septembar 2004.	21.836	22.251	101,9%	21.301	97,6%
Septembar 2005.	27.112	27.915	103%	26.100	96,3%
Septembar 2006.	32.530	33.755	103,8%	30.999	95,3%

²¹Izvor: Zarade u Republici Srbiji: 1965-2005, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2006; Dokumentacione tabele Rpubličkog zavoda za statistiku

Prosečne zarade zaposlenih prema polu

Muškarci zarađuju više od žena bez obzira na stepen stručne spreme, tj. kvalifikaciju. Ova razlika najizraženija je kada su u pitanju polukvalifikovani (31,2%), kvalifikovani (28,4%) i nekvalifikovani radnici (27,6%), kao i lica s visokom stručnom spremom (21,7%), a najmanja je kod osoba sa srednjom stručnom spremom (9,8%).

Tabela: Razlika u zaradama muškaraca i žena u odnosu na stručnu spremu

	Septembar 2004.	Septembar 2005.	Septembar 2006.
Ukupno	4,4%	6,7%	8,5%
Visoka stručna sprema	14,8%	16,4%	21,7%
Viša stručna sprema	8,4%	12,7%	17,9%
Srednja stručna sprema	2,6%	10%	9,8%
Niža stručna sprema	4,9%	9,5%	14,2%
Visokokvalifikovani radnici	30,9%	9,8%	14,6%
Kvalifikovani radnici	32,1%	29,2%	28,4%
Polukvalifikovani radnici	17,1%	33,2%	31,2%
Nekvalifikovani radnici	13,4%	16,5%	27,6%

Prosečna zarada žena u 2006. godini iznosila je 91,8% prosečne zarade muškaraca, pri čemu taj odnos značajno varira u odnosu na stručnu spremu, tj. kvalifikaciju i menja se u rasponu od 72,1% za polukvalifikovane do 90,7% za žene sa srednjom stručnom spremom.

Tabela: Prosečne zarade žena u odnosu na prosečne zarade muškaraca

	Septembar 2004.	Septembar 2005.	Septembar 2006.
Ukupno	95,7%	93,5%	91,8%
Visoka stručna sprema	86,3%	85%	80,7%
Viša stručna sprema	92%	88,2%	83,9%
Srednja stručna sprema	97,4%	90,5%	90,7%
Niža stručna sprema	95,2%	91%	86,7%
Visokokvalifikovani radnici	70,5%	90,3%	85,8%
Kvalifikovani radnici	70%	72,7%	73,2%
Polukvalifikovani radnici	83,9%	70,5%	72,1%
Nekvalifikovani radnici	87,3%	84,7%	75,5%

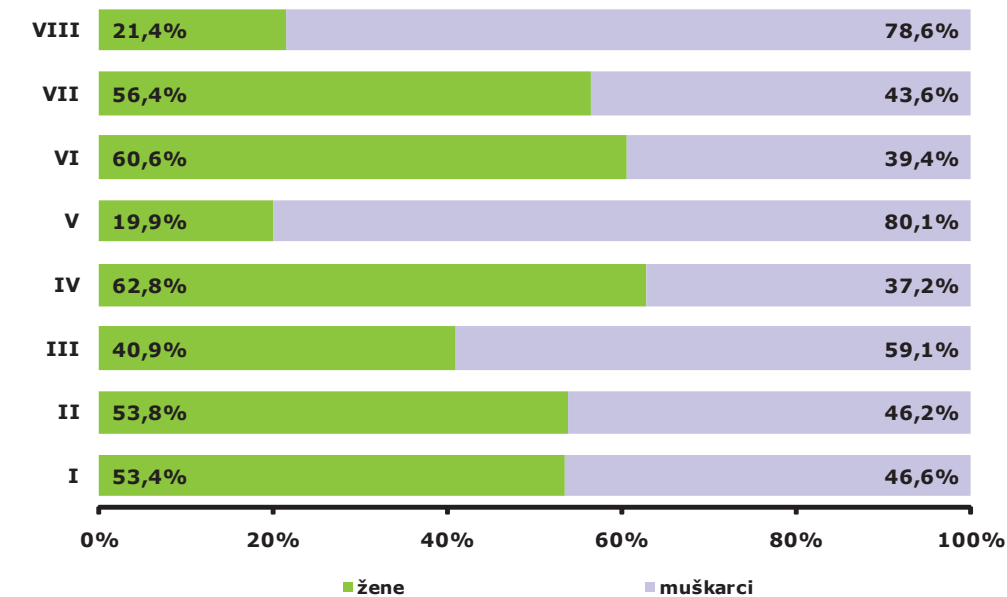
Nezaposlenost²²

Od ukupnog broja nezaposlenih lica u AP Vojvodini koja su tokom 2006. godine bila evidentirana u Nacionalnoj službi za zapošljavanje, žene su činile 52,4% osoba bez zaposlenja. One su ujedno bile u većini među dugoročno nezaposlenim licima, to jest onima koji na zaposlenje čekaju duže od dve godine (55,6%), kao i među licima koja prvi put traže zaposlenje (56,2%).

Kada je reč o kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih, njihov broj se smanjuje s povećanjem stepena stručne spreme. Najveći je udeo nezaposlenih sa završenom srednjom školom, od kojih većinu čine muškarci s III i žene s IV stepenom stručne spreme.

Žene su u većini i među nezaposlenima bez obrazovanja (53,5%), kao i među onima s višim (60,6%) i visokim obrazovanjem (56,4%).

Nazaposleni prema polu i stepenu stručne spreme

Kada strukturu ukupne nezaposlenosti posmatramo u odnosu na dužinu čekanja na zaposlenje i na pol nezaposlenih lica, uočljivo je da se s produženjem trajanja nezaposlenosti povećava udeo žena. Dok je među licima koja na posao čekaju do dve godine odnos žena i muškaraca gotovo ujednačen, s povećanjem dužine čekanja na zaposlenje - povećava se i broj nezaposlenih žena u odnosu na muškarce. Najizraženija je razlika među nezaposlenima koji na posao čekaju preko 10 godina, gde žene čine 64,5% nezaposlenih.

²²Izvor: Informacija o stanju zaposlenosti i nezaposlenosti u AP Vojvodini u periodu januar-decembar 2006, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova; Saopštenja ZP20 i ZP21, Republički zavod za statistiku – Statistika zaposlenosti

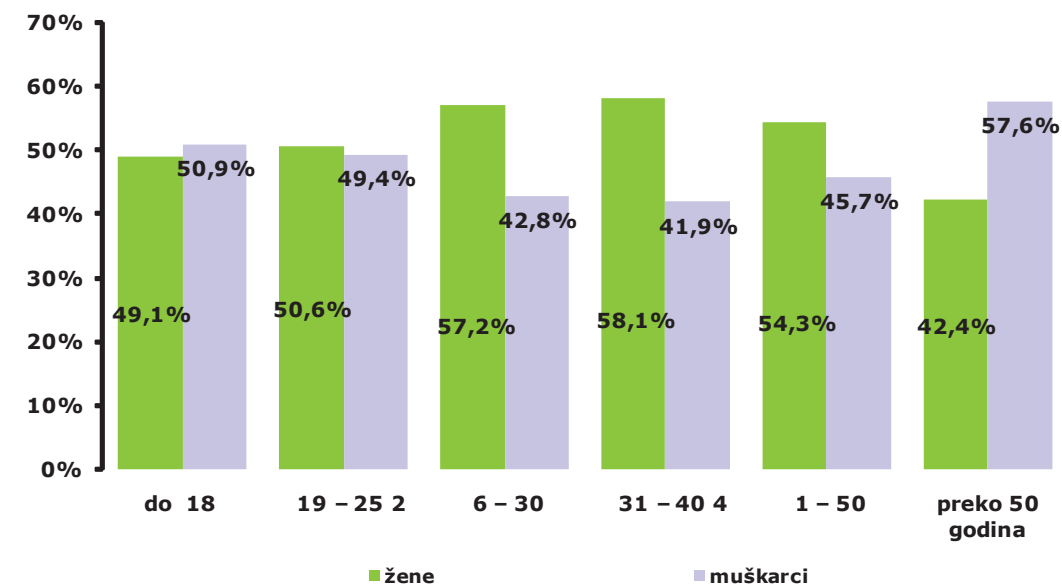
Nezaposleni prema polu i dužini čekanja na zaposlenje, 2006

Slična situacija je i kada se nezaposleni posmatraju prema starosnoj dobi. Među nezaposlenima uzrasta do 25 godina ne postoji značajna razlika između žena i muškaraca (49,8% žena prema 50,2% muškaraca), ali s porastom starosti nezaposlenih, povećava se i broj žena u odnosu na muškarce. Najviše žena bez zaposlenja je u starosnoj grupi od 31 godine do 40 godina, u kojoj je i najizraženija razlika između nezaposlenih žena i muškaraca (58,1% žena prema 41,9% muškaraca).

Ipak, kada su u pitanju nezaposleni stariji od 50 godina, muškarci su u većini i čine 57,6% naspram 42,4% žena.

Nezaposleni prema polu i starosti, 2006

Posmatrano prema područjima rada, najviše je nezaposlenih u oblasti mašinstva i obrade metala, gde dominiraju nezaposleni muškog pola. Osim toga, veliko je učešće nezaposlenih muškaraca i u elektrotehnici, dok je učešće žena u nezaposlenosti visoko u području ekonomije, prava i administracije, trgovine, ugostiteljstva i turizma, te u tekstilstvu i kožarstvu. Ekonomija, pravo i administracija i trgovina, ugostiteljstvo i turizam ujedno su i područja u kojima se najviše osoba zapošljava. Među nezaposlenim licima koja su ranije bila u radnom odnosu, neznatno je više muškaraca (51,3%).

U ukupnoj strukturi nezaposlenih lica koja su radila, žene su bez zaposlenja najčešće ostajale zbog sezonskog karaktera posla (27,3% žena), dok je najviše muškaraca bez zaposlenja ostalo zbog likvidacije preduzeća (25,8%). Gotovo je isti procenat žena i muškaraca koji su bez posla ostali zbog otkaza (50,3%) i bolesti, odnosno nesposobnosti ili porodičnih razloga (51,2%).

Kriminalitet²³

Maloletni učinioci krivičnih dela

Od ukupnog broja krivičnih prijavi koje su podnete tokom 2004. godine, u 9,2% slučajeva učinioci su bili maloletna lica. Krivične prijave podnete su protiv 1.324 maloletna lica, od kojih je 95,3% bilo muškog pola. Nijedna žena protiv koje je podneta krivična prijava nije ranije bila osuđivana. Od maloletnih lica protiv kojih je podignuta prijava i koja su optužena, najviše njih imalo je 17 godina.

Krivična dela za koja su maloletna lica najčešće osuđena jesu dela protiv imovine (u oko 75% slučajeva za oba pola), pri čemu su lica muškog pola bila češće osuđena za teške krađe²⁴, a ženskog pola za krađe.

Među osuđenima za krivično delo protiv života i tela, 97,6% su maloletnici muškog pola, pri čemu u okviru te kategorije najviše ima osuđenih za krivično delo nanošenja teških telesnih povreda.

Tabela: Maloletni učinioci krivičnih dela u 2004. godini

	Ukupno	Muškarci	%	Žene	%
Prijavljena maloletna lica	1.324	1.262	95,3%	62	4,7%
Ranije osuđivani	100	100	100%	0	0%
Za istovrsna dela	86	86	100%	0	0%
Za druga dela	12	12	100%	0	0%
Za istovrsna i druga dela	2	2	100%	0	0%
14 godina	191	183	95,8%	8	4,2%
15 godina	279	262	93,9%	17	6,1%
16 godina	357	340	95,2%	17	4,8%
17 godina	497	477	96%	20	4%
Optužena maloletna lica	988	940	95,1%	48	4,9%
14 godina	101	95	94,1%	6	5,9%
15 godina	236	225	95,3%	11	4,7%
16 godina	301	286	95%	15	5%
17 godina	350	334	95,4%	16	4,6%

²³Izvor: Punoletni i maloletni učinioci krivičnih dela, 2001-2005, Statistika pravosuđa (Saopštenje br. 272, god. LIVI, 16.10.2006.), Republika Srbija – Republički zavod za statistiku

²⁴Prema Krivičnom zakoniku Republike Srbije (Službeni glasnik 85/05), krađa se definiše kao oduzimanje tuđe pokretne stvari u nameri da se njenim prisvajanjem pribavi sopstvena ili tuđa protivpravna imovinska korist (član 203); Prema istom zakonu, teškom krađom smatra se obijanje ili provaljivanje zatvorenih zgrada, soba, kasa, ormara ili drugih zatvorenih prostora ili drugo savlađivanje većih prepreka: 1) od strane više lica; 2) na naročito opasan ili naročito drzak način; 3) od strane lica koje je pri sebi imalo kakvo oružje ili opasno oruđe radi napada ili odbrane; 4) za vreme požara, poplave, zemljotresa ili drugog udesa; 5) iskorišćavanjem bespomoćnosti ili drugog teškog stanja nekog lica.

Takođe, kaznom za tešku krađu kažnjava se i učinilac dela krađe ako vrednost ukradenih stvari prelazi iznos od četiristo pedeset hiljada dinara ili ako ukradena stvar predstavlja kulturno ili prirodno dobro.

Osuđena maloletna lica	795	756	95,1%	39	4,9%
Protiv života i tela	84	82	97,6%	2	2,4%
Ubistvo i ubistvo na mah	4	4	100%	0	0%
Teška telesna povreda	38	38	100%	0	0%
Laka telesna povreda	28	27	96,4%	1	3,6%
Druga krivična dela	14	13	92,9%	1	7,1%
Protiv slobode i prava čoveka i građanina	2	2	100%	0	0%
Protiv dostojanstva ličnosti i morala	6	6	100%	0	0%
Protiv zdravlja ljudi	28	27	96,4%	1	3,6%
Neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga	27	26	96,3%	1	3,7%
Omogućavanje uživanja opojnih droga	1	1	100%	0	0%
Protiv privrede	10	10	100%	0	0%
Protiv imovine	596	566	95%	30	5%
Krađa	113	102	90,3%	11	9,7%
Teška krađa	234	226	96,6%	8	3,4%
Razbojništva i teški slučajevi	38	38	100%	0	0%
Sitno delo krađe	109	100	91,7%	9	8,3%
Oduzimanje motornog vozila	15	15	100%	0	0%
Druga krivična dela	87	85	97,7%	2	2,3%
Protiv bezbednosti javnog saobraćaja	33	27	81,8%	6	18,2%
Protiv javnog reda i pravnog saobraćaja	13	13	100%	0	0%
Ostala krivična dela	23	23	100%	0	0%

Punoletni učinioci krivičnih dela

Kada su u pitanju punoletni počinioci krivičnih dela, među poznatim počiniocima protiv kojih je podneta krivična prijava, 89,1% su muškarci, a 10,9% su žene. Muškarci čine i 99% optuženih i 91,1% osuđenih lica. Nešto manje od četvrtine osuđenih muškaraca, to jest njih 23,8% i ranije je bilo osuđivano, dok je među ženama svega 8,9% povratnica.

Tabela: Punoletni učinioci krivičnih dela - prijave, optuženja i osude u 2004. godini

2004	Ukupno	Muškarci	%	Žene	%
Prijavljena lica-poznati učinioci	14.445	12.871	89,1%	1.574	10,9%
Optužena lica	129.145	127.853	99%	1.292	1%
Osuđena lica	10.413	9.483	91,1%	930	8,9%
Ranije osuđivani	2.571	2.477	96,3%	94	3,7%
Za istovrsna dela	661	622	94,1%	39	5,9%
Za druga dela	1.482	1.435	96,8%	47	3,2%
Za istovrsna i druga dela	428	420	98,1%	8	1,9%

Donošenje odluka

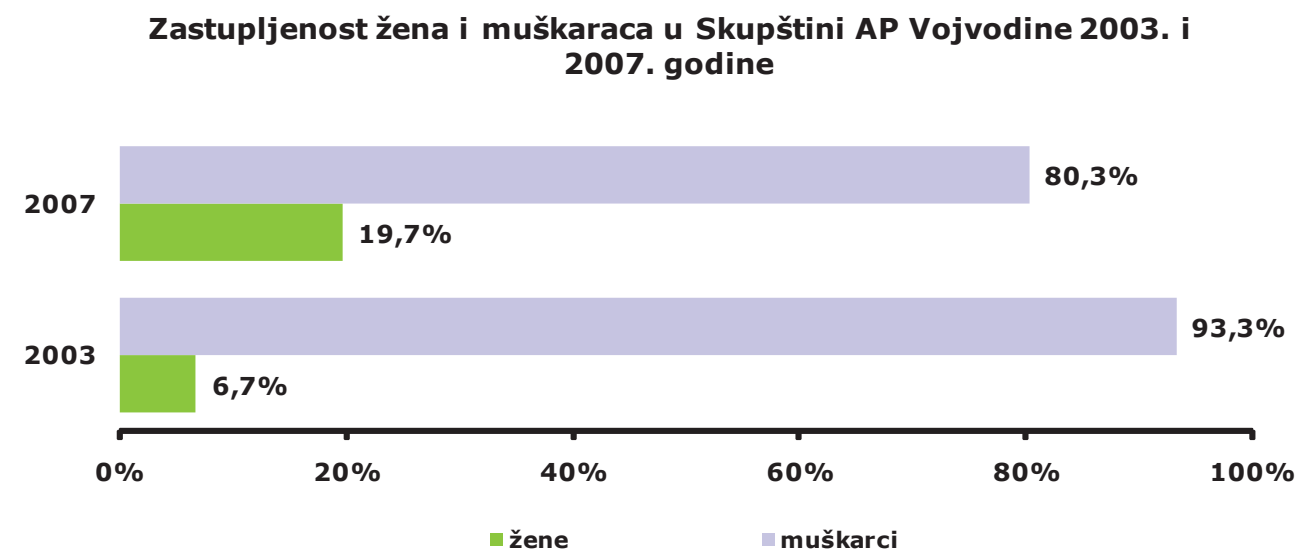
Iako je nakon lokalnih i pokrajinskih izbora 2004. godine došlo do značajnih promena u pogledu zastupljenosti žena u predstavničkim telima, učešće žena u političkom životu još uvek je izrazito nisko. Procenat žena u lokalnim skupštinama u odnosu na prethodni period povećao se sa 7,8% na 23,3%, dok je u Skupštini AP Vojvodine zastupljenost žena nakon 2004. godine povećana sa 6,7% na 19,7%. Povećana participacija žena u tim telima prvenstveno je rezultat promene izbornog zakona, to jest uvođenja sistema kvota na izborne liste političkih partija. U oblastima u kojima su takva rešenja izostala, kao što je izvršna vlast, nije došlo do značajnijeg porasta učešća žena, te je njihov broj ostao na približno istom nivou kao i pre izbora 2004. godine.

Kada je reč o donošenju odluka, muškarci dominiraju na najvišim pozicijama odlučivanja kako u javnoj upravi, tako i u javnim preduzećima, dok su žene najzastupljenije na nižim pozicijama u hijerarhiji moći, pri čemu njihov broj u ovim strukturama raste proporcionalno s opadanjem nivoa moći.

Pokrajinski organi

Skupština AP Vojvodine

Od ukupno 117 poslanika u trenutnom sazivu Skupštine AP Vojvodine (u daljem tekstu: Skupština), 23 su žene (19,7%), a 94 muškarci (80,3%), što je povećanje u odnosu na prethodni skupštinski saziv kada je u Skupštini bilo osam žena (6,7%) i 112 muškaraca (93,3%). Predsednik Skupštine je muškarac, a od četiri potpredsednika - jedna je žena. Od ukupno 20 skupštinskih odbora, žene su predsednice u tri.

Izvršno veće AP Vojvodine

Izabrana lica

Od 16 pokrajinskih sekretara (koji su istovremeno i članovi/ce Izvršnog veća), 15 su muškarci (93,8%), a jedna je žena (6,2%)²⁵. Zastupljenost žena niža je nego u prethodnom sastavu Izvršnog veća AP Vojvodine (u daljem tekstu: Izvršno veće), kada je od ukupno 17 sekretara bilo četiri žene (23,5%) i 13 muškaraca (76,5%). Na funkcijama predsednika i potpredsednika Izvršnog veća nema nijedne žene. U ovom mandatu, kao i u prethodnom, sekretar Izvršnog veća je žena.

Postavljena lica

Zastupljenost žena i muškaraca među postavljenim licima znatno je ravnomernija. Od ukupno 77 postavljenih lica²⁶, žene čine 40,3% (31), a muškarci 59,7% (46). Među pomoćnicima/ama s ovlašćenjima zamenika/ce dve su žene (20,0%), a osam su muškarci (80%). Zastupljenost žena na pomoćničkim funkcijama iznosi 43,1% (25 žena), dok su muškarci postavljeni na iste funkcije u 56,9% slučajeva (33 muškarca).

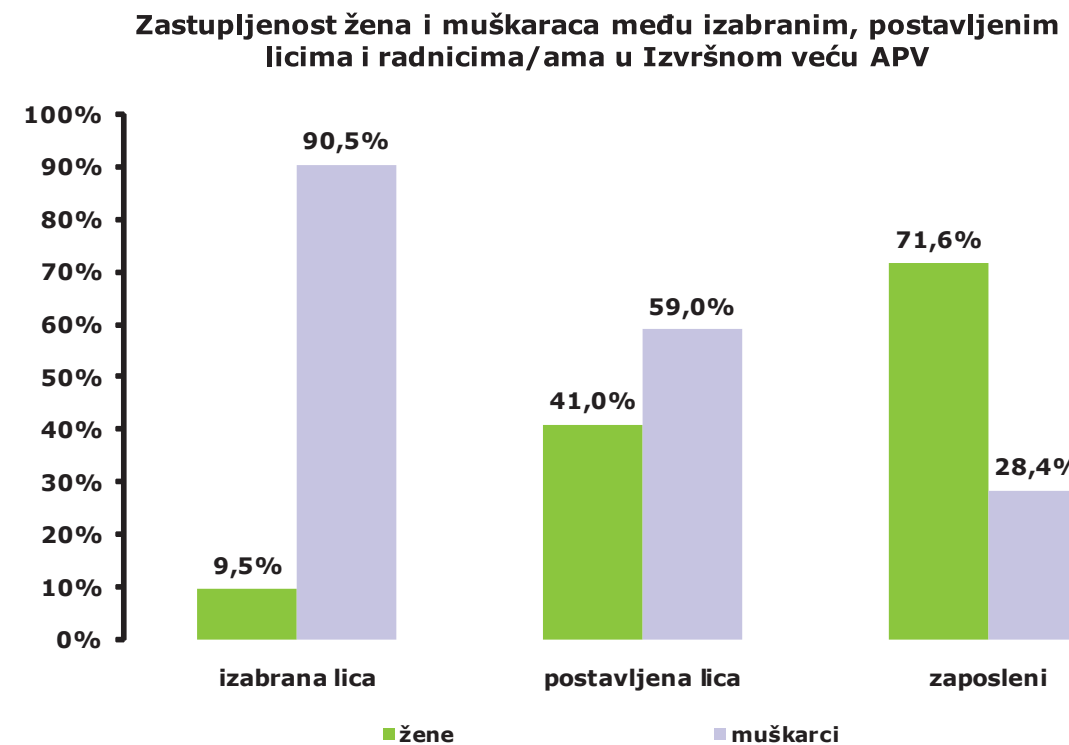
Iako je zastupljenost žena i muškaraca među postavljenim licima uravnotežena kada se podaci posmatraju na nivou celog Izvršnog veća, situacija je drugačija pojedinačno u sekretarijatima: u tri sekretarijata nema nijedne žene među postavljenim licima, dok u isto toliko sekretarijata među postavljenim licima nema nijednog muškarca.

Tabela: Postavljena lica, prema polu u 2007. godini

NAZIV ORGANA	Postavljena lica	
	Muškarci	Žene
PS za energetiku i mineralne sirovine	3	0
PS za nauku i tehnološki razvoj	2	0
S za regionalnu i međunarodnu saradnju	0	1
PS za lokalnu samoupravu i međuopštinsku saradnju	3	1
PS za demografiju, porodicu i društvenu brigu o deci	1	1
PS za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	4	0
PS za informacije	2	2
PS za privredu	4	1
PS za zaštitu životne sredine	4	2
PS za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo	0	2
PS za obrazovanje i kulturu	4	2
PS za sport i omladinu	1	2
PS za zdravstvo i socijalnu politiku	5	1
PS za finansije	1	5
PS za upravu, propise i nacionalne manjine	5	2
PS za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova	2	2
PS za privatizaciju, preduzetništvo i MSP	0	2
Sekretarijat Izvršnog veća	5	5
U K U P N O	46	31

²⁵U 2004. godini dve žene su izabrane za članice Izvršnog veća, od kojih je jedna pre isteka mandata imenovana na drugu funkciju.

²⁶Pod postavljenim licima podrazumevamo: pomoćnike/ce s ovlašćenjima zamenika/ce, pomoćnike/ce, šefa/icu Kabineta predsednika/ce, savetnika/cu predsednika/ce, savetnika/cu potpredsednika/ce, sekretara/ku radnog tela i šefa/icu Protokola.

Zaposleni

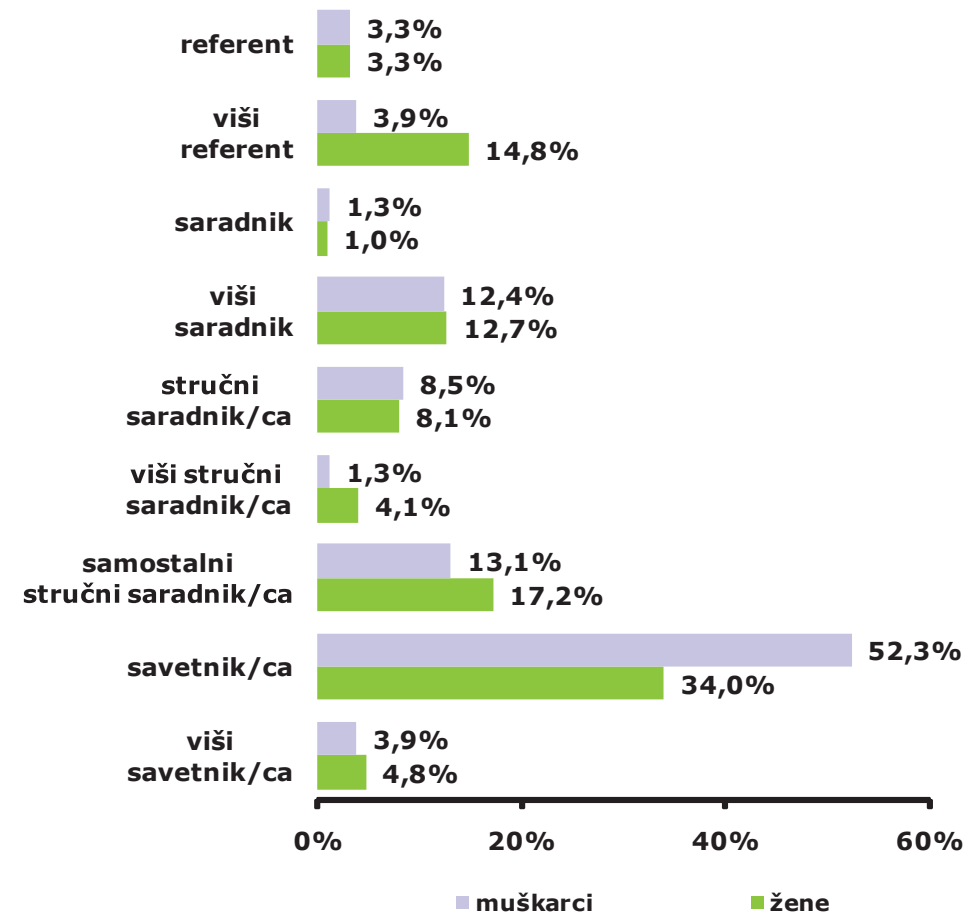
Žene čine većinu zaposlenih u sekretarijatima Izvršnog veća – od ukupno 602 zaposlena lica 431 je žena (71,6%) i 171 muškarac (28,4%).

Tabela: Polna struktura zaposlenih u organima uprave AP Vojvodine u 2007. godini

Sekretarijati IV APV	Žene		Muškarci		Ukupno
	Broj	%	Broj	%	
PS za zdravstvo i socijalnu politiku	77	68,8%	35	31,2%	112
PS za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo	16	80%	4	20%	20
PS za demografiju, porodicu i društvenu brigu o deci	12	92,3%	1	7,7%	13
PS za energetiku i mineralne sirovine	13	50%	13	50%	26
PS za finansije	71	82,6%	15	17,4%	86
PS za informacije	13	56,5%	10	43,5%	23
PS za lokalnu samoupravu i međuopštinsku saradnju	14	70%	6	30%	20
PS za nauku i tehnološki razvoj	8	72,7%	3	27,3%	11
PS za obrazovanje i kulturu	55	73,3%	20	26,7%	75
PS za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	12	38,7%	19	61,3%	31
PS za privatizaciju, preduzetništvo i MSP	3	100%	0	0%	3
PS za privredu	19	57,6%	14	42,4%	33
PS za propise, upravu i nacionalne manjine	51	91,1%	5	8,9%	56
S za regionalnu i međunarodnu saradnju	8	61,5%	5	38,5%	13
PS za sport i omladinu	10	52,6%	9	47,4%	19
PS za zaštitu životne sredine i održivi razvoj	23	76,7%	7	23,3%	30
PS za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova	11	91,7%	1	8,3%	12
Sekretarijat Izvršnog veća	15	78,9%	4	21,1%	19
U K U P N O	431	71,6%	171	28,4%	602

Među zaposlenima, odnos zvanja koja imaju žene i muškarci u većini slučajeva je uravnotežen, osim kada je reč o zvanju savetnika, koje od ukupnog broja zaposlenih muškaraca ima njih 51,3%, dok od ukupnog broja zaposlenih žena zvanje savetnice ima njih 34%. Nasuprot tome, zvanje višeg referenta žene imaju znatno češće od muškaraca (14,8% od ukupnog broja zaposlenih žena prema 3,9% muškaraca).

Distribucija zvanja zaposlenih prema polu

Ustanove čiji je osnivač AP Vojvodina

U ustanovama čiji je osnivač AP Vojvodina, žene su u nešto više zastupljene na najvišim funkcijama, ali je i ovde njihovo učešće nedovoljno. Od ukupno 15 ustanova, muškarci su na najvišim rukovodećim funkcijama u 12 ustanova (80%), a žene u tri (20%). Na funkciji zamenika/ce rukovodioca ustanova ima 55,6% žena i 44,4% muškaraca i svi su sa VII stepenom stručne spreme. U pogledu pomoćničkih funkcija, zastupljenost žena je 30%, a muškaraca 70%.

Zaposleni

U ukupno 15 ustanova čiji je osnivač AP Vojvodina, zaposleno je 194 lica, od toga 103 žene (53,1%) i 91 muškarac (46,9%).

Tabela: Struktura zaposlenih u ustanovama čiji je osnivač AP Vojvodina, prema polu, u 2007. godini

NAZIV INSTITUCIJE	Žene		Muškarci		Ukupno
	broj	%	broj	%	
Kancelarija pokrajinskog ombudsmana	12	80%	3	20%	15
Fond za razvoj poljoprivrede	3	50%	3	50%	6
Fond za pružanje pomoći izbeglim, prognanim i raseljenim licima	3	100%	0	0%	3
Fond za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine	3	100%	0	0%	3
Fond za podršku investicija u Vojvodini	7	46,7%	8	53,3%	15
Garancijski fond AP Vojvodine	5	50%	5	50%	10
Fond za razvoj AP Vojvodine	12	60%	8	40%	20
Fond za kapitalna ulaganja	18	38,3%	29	61,7%	47
Zavod za ravnopravnost polova	1	100%	0	0%	1
Pedagoški zavod Vojvodine	9	100%	0	0%	9
Zavod za kulturu Vojvodine	8	61,5%	5	38,5%	13
Pokrajinski zavod za sport	13	43,3%	17	56,7%	30
Direkcija za robne rezerve	4	28,6%	10	71,4%	14
Kancelarija za inkluziju Roma	1	50%	1	50%	2
Kancelarija za evropske poslove	4	66,7%	2	33,3%	6
UKUPNO	103	53,1%	91	46,9%	194

Kada se polna struktura zaposlenih posmatra za sve ustanove zajedno, zastupljenost žena i muškaraca gotovo je jednaka. Pojedinačno gledano, u četiri ustanove među zaposlenima nema nijednog muškarca, dok u dve ustanove zastupljenost muškaraca, odnosno žena ne dostiže 30%. U pogledu obrazovne strukture zaposlenih ne postoje značajnije razlike između žena i muškaraca.

Upravni odbori i nadzorni odbori

Na čelu 11, od ukupno 14 upravnih odbora ustanova, fondova i javnih preduzeća čiji je osnivač AP Vojvodina, nalaze se muškarci (78,6%), dok žene obavljaju funkciju predsednice pomenutih odbora u tri slučaja (21,4%). Kada je reč o nadzornim odborima, žene su predsednice u pet (38,5%), a muškarci su predsednici u osam odbora (61,5%).

Muškarci su znatno češće od žena članovi upravnih odbora. U ukupnom članstvu upravnih odbora zastupljeni su sa 73,3% u odnosu na 26,7% žena. U čak četiri upravna odbora nema nijedne žene, dok u još četiri njihova zastupljenost ne dostiže 30%. Kada je reč o nadzornim odborima, učešće žena u ukupnom članstvu iznosi 39,3%, a muškaraca 60,7%. Istovremeno, treba napomenuti da u nadzornim odborima četiri ustanove nema nijedne žene, dok muškarci nisu zastupljeni u nadzornim odborima dve ustanove.

UO – upravni odbor, NO – nadzorni odbor

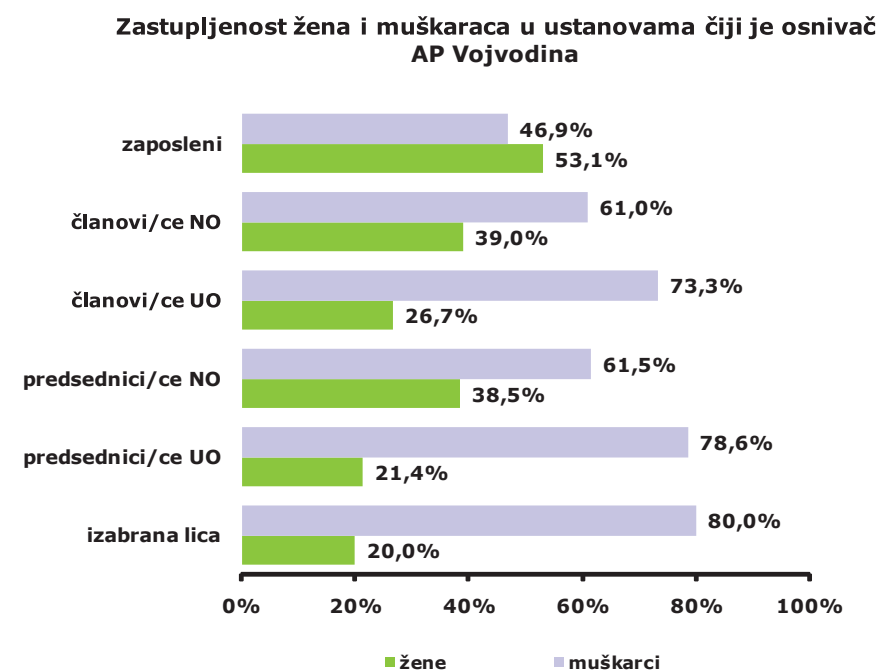

Tabela: Pregled polne strukture članova upravnih i nadzornih odbora ustanova, fondova i drugih institucija čiji je osnivač AP Vojvodina

R.br.	N A Z I V INSTITUCIJE	Upravni odbor			Nadzorni odbor			Predsednici/ce odbora			
		Broj članova	Muškarci	Žene	Broj članova	Muškarci	Žene	Upravni odbor		Nadzorni odbor	
								Pol	Pol	Pol	Pol
1	Fond za razvoj AP Vojvodine	7	7	0	3	2	1	M		M	
2	Garancijski fond AP Vojvodine	7	5	2	3	3	0	M		M	
3	Pokrajinski fond za razvoj poljo- privrede*	7	7	0	3	3	0	M*		M*	
4	Fond za podršku investicija u AP Vojvodini	5	4	1	3	3	0	M		M	
5	Fond za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine	7	4	3	3	2	1	M		M	
6	Direkcija za robne rezerve AP Vojvo- dine**	10	8	2	-	-	-		Ž**		
7	Zavod za kulturu Vojvodine	9	6	3	3	0	3	M			Ž
8	Pedagoški zavod Vojvodine	9	5	4	3	0	3		Ž		Ž
9	Turistička organizacija Vojvodine	7	5	2	3	2	1	M		M	
10	Pokrajinski zavod za sport	9	7	2	3	1	2	M			Ž
11	Pokrajinski zavod za ravnopravnost polova	9	2	7	3	0	3		Ž		Ž
12	Kancelarija za inkluziju Roma	7	6	1	3	1	2	M			Ž
13	Fond za kapitalna ulaganja	7	7	0	5	5	0	M		M	
14	Fond za pružanje pomoći izbeglim, prognanim i raseljenim licima	5	4	1	3	3	0	M		M	
UKUPNO		105	77	28	41	25	16	M – 11	Ž – 3	M – 8	Ž – 5
Učešće u %		100	73,3	26,7	100	61	39	78,6	21,4	61,5	38,5

* Pokrajinski fond za razvoj poljoprivrede nema upravni odbor, već savet fonda

** Direkcija za robne rezerve nema upravni i nadzorni odbor, nego savet direkcije

Naučne ustanove i ustanove kulture čiji je osnivač AP Vojvodina

Učešće žena i muškaraca ravnomernije je u upravnim i nadzornim odborima naučnih ustanova i ustanova kulture čiji je osnivač AP Vojvodina. Žene su u upravnim odborima tih ustanova zastupljene sa 44% naspram 56% muškaraca, a u nadzornim odborima ima 48,1% žena i 51,9% muškaraca. Ipak, kada je reč o direktorima/kama tih ustanova, zastupljenost žena i muškaraca na tim funkcijama znatno je neravnomernija – zastupljenost muškaraca na tim funkcijama iznosi 72,7% naspram 27,3% žena.

Zastupljenost žena i muškaraca u naučnim ustanovama i ustanovama kulture čiji je osnivač APV

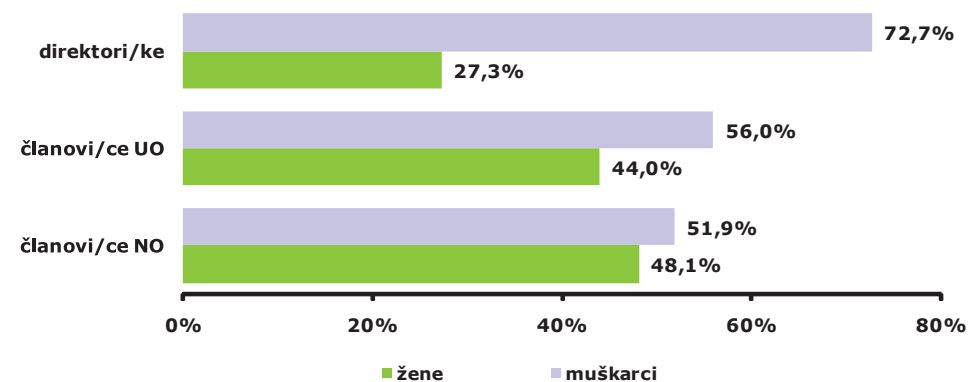

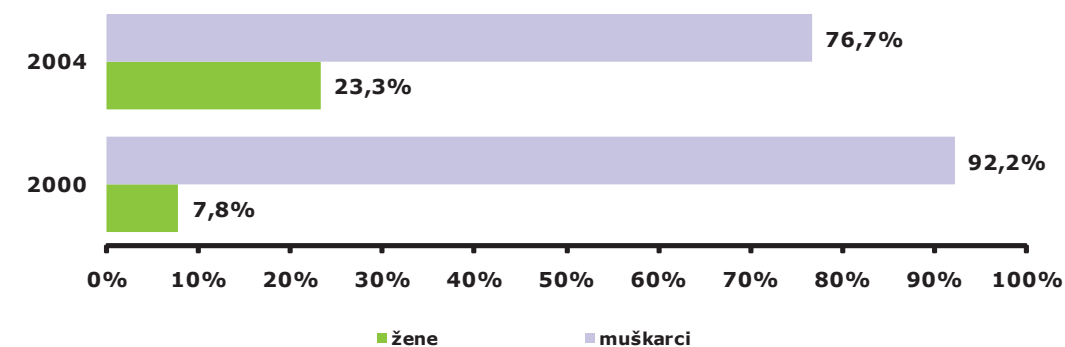
Tabela: Zastupljenost žena i muškaraca u upravnim i nadzornim odborima naučnih ustanova i ustanova kulture čiji je osnivač AP Vojvodina

R.br.	NAZIV INSTITUCIJE	Upravni odbor			Nadzorni odbor		
		Broj članova	Muškarci	Žene	Broj članova	Muškarci	Žene
1	Galerija likovne umetnosti, Poklon-zbirka Rajka Mamuzića, Novi Sad	7	0	3	3	0	3
2	Srpsko narodno pozorište, Novi Sad	9	7	2	3	2	1
3	Muzej savremene umetnosti, Novi Sad	7	4	3	3	1	2
4	Narodno pozorište, Subotica	9	5	4	3	2	1
5	Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, Novi Sad	7	5	2	3	1	2
6	Muzej Vojvodine, Novi Sad	7	2	5	3	2	1
7	Arhiv Vojvodine, Novi Sad	8	5	3	3	2	1
8	Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Petrovaradin	7	4	3	3	2	1
9	Pozorišni muzej Vojvodine, Novi Sad	7	3	4	3	2	1
10	Istraživačko razvojni institut za nizijsko šumarstvo i životnu sredinu, Novi Sad	8	6	2	0	0	0
11	Naučni institut za prehrambene tehnologije, Novi Sad	8	6	2	0	0	0
UKUPNO		84	47	37	27	14	13
Učešće u %			55,9	44,1		51,8	48,2

Lokalna samouprava

Nakon lokalnih izbora 2004. godine, od ukupno 1.666 odborničkih mesta u 45 skupština opština u Vojvodini, ženama je pripadalo 388 odborničkih mesta (23,3%), a muškarcima 1.277 (76,7%). Uprkos tome što je tokom trajanja mandata dolazilo do zamena odbornika/ca u lokalnim skupštinama, odnos žena i muškaraca na nivou svih lokalnih samouprava zajedno nije se značajnije promenio pri kraju mandata. U novembru 2007. godine, zastupljenost žena iznosila je 23,7% naspram 72,3% muškaraca. Zastupljenost žena u pojedinačnim skupštinama opština razlikuje se od opštine do opštine. Najveća zastupljenost žena je u SO Kikinda (41,0%), a najmanja u SO Pećinci (10,0%). U dve opštine (Zrenjanin i Kula) u kojima vlast vrši privremeni organ uprave, među članovima tog organa nema nijedne žene²⁷.

Zastupljenost žena i muškaraca u sazivima skupština opština u APV

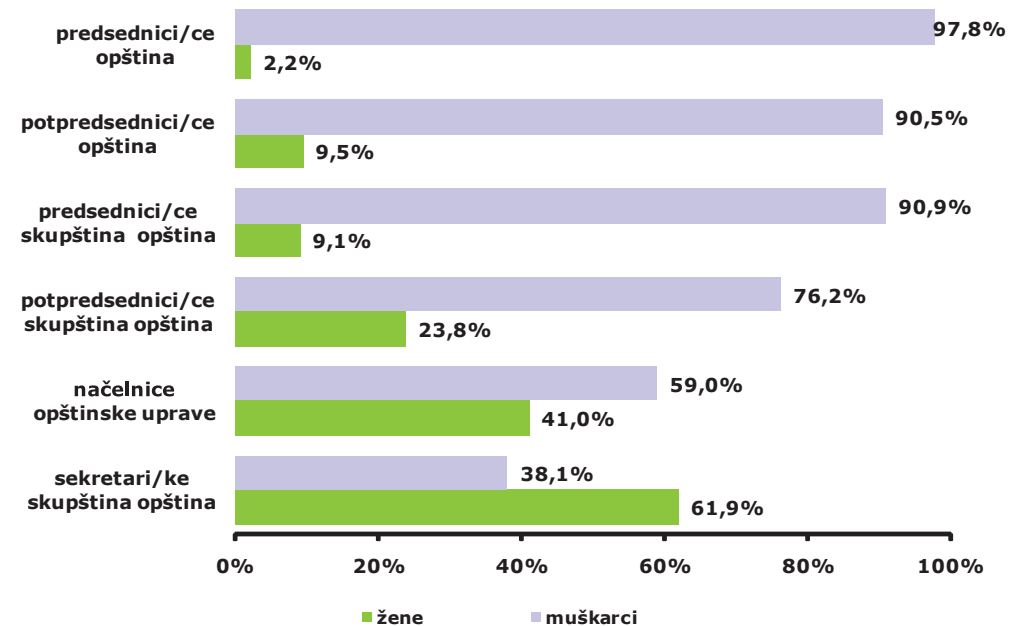
Žene i muškarci u ostalim opštinskim organima

Samo u jednoj opštini (Novi Sad) žena se nalazi na poziciji predsednice opštine, tj. gradonačelnice, što predstavlja učešće od 2,2%. U ostale 44 opštine predsednici opština su muškarci (97,8%). Žene obavljaju funkcije zamenika predsednika opštine u četiri opštine, što čini 9,5% žena naspram 90,5% muškaraca. U gotovo istom procentu žene (9,1%) i muškarci (90,9%) zastupljeni su na mestima predsednika/ca skupština opština.

Zastupljenost žena u strukturama vlasti obrnuto je srazmerna nivou vlasti. U ukupno 16 opština, načelnici/ce opštinske uprave su žene (41%), naspram 23 muškarca (59%). U 26 opština žene obavljaju dužnost sekretara/ke opštine (61,9%), a u 16 opština to rade muškarci (38,10%).

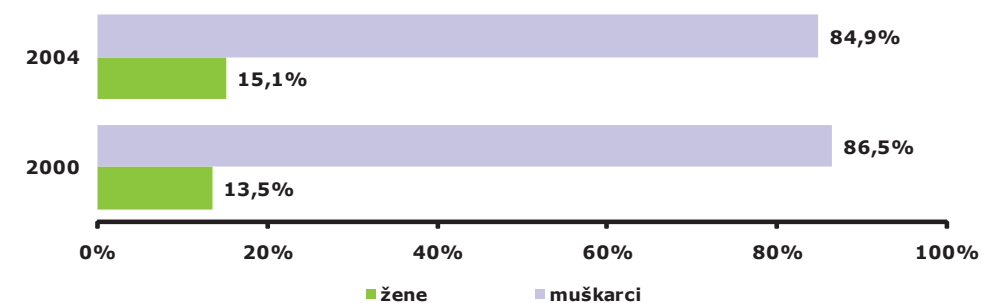
²⁷Ovaj podatak je iz 2007. godine

Žene i muškarci na rukovodećim položajima u lokalnoj samoupravi u APV, 2004

U pogledu zastupljenosti žena u opštinskim većima (ranije izvršni odbori), postignuto je neznatno povećanje. Žene čine 15,1% od ukupnog broja članova/ica opštinskih veća, a muškarci 84,9%. Pre poslednjih lokalnih izbora, žene su u izvršnim odborima bile zastupljene sa 13,5%, a muškarci sa 86,5%.

Zastupljenost žena i muškaraca u opštinskim većima u APV

Javna preduzeća²⁸

U javnim preduzećima čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave i na rukovodećim položajima postoji neravnomerna zastupljenost žena i muškaraca. Funkciju direktora/ki preduzeća obavlja svega 10,8% žena naspram 89,2% muškaraca. U gotovo istoj srazmeri raspoređene su i funkcije predsednika/ca upravnih odbora (žene 12%, muškarci 88%), dok je njihovo učešće veće kada je reč o nadzornim odborima (žene 22,1%, muškarci 77,9%). Zastupljenost žena na rukovodećim položajima u neskladu je s njihovom obrazovnom strukturom koja je u većini slučajeva bolja u odnosu na stručnu spremu muškaraca.

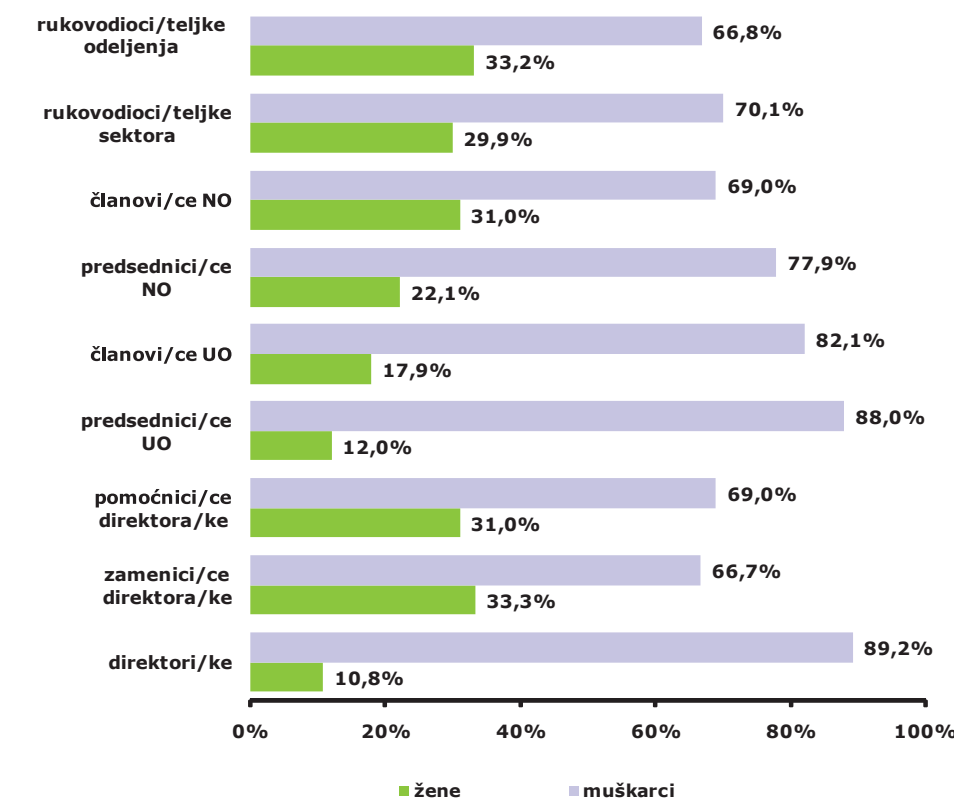
Za razliku od ustanova i institucija u javnim preduzećima čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave, žene čine manje od 30% zaposlenih. U 102 javna preduzeća u AP Vojvodini ukupno je zaposleno 9.291 lice, od kojih 2.518 žena (27,1%) i 6.773 muškarca (72,9%).

Nedovoljna zastupljenost žena vidljiva je i u sastavu upravnih odbora (žene 17,8%, muškarci 82,1%), dok jedino u slučaju nadzornih odbora (žene 31%, muškarci 69%) i raspodele rukovodećih položaja unutrašnjih organizacionih jedinica (sektori: žene 29,9%, muškarci 70,1%; odeljenja: žene 33,2%, muškarci 66,8%) zastupljenost žena dostiže minimalni standard ravnopravnosti polova od 30%.

Kao i u većini ustanova i institucija u Vojvodini, zastupljenost žena u javnim preduzećima najmanja je na najvišim rukovodećim položajima, dok njihov broj raste srazmerno opadanju značaja pozicije u hijerarhiji rukovođenja.

Kada su u pitanju javna preduzeća čiji je osnivač Skupština, ne postoje značajnije razlike. Od ukupno četiri preduzeća - žena je direktorka jednog, dok na čelu upravnih odbora ta četiri preduzeća nema nijedne žene. U članstvu upravnih odbora žene učestvuju sa 18,2% a muškarci sa 81,8%. Kada je reč o nadzornim odborima, žena je predsednica jednog, a muškarci tri nadzorna odbora. U sastavu nadzornih odbora postoji ravnomernija zastupljenost žena i muškaraca: 40% žena i 60% muškaraca.

Zastupljenost žena i muškaraca na rukovodećim položajima u javnim preduzećima čiji su osnivači lokalne samouprave u APV

²⁸Izvor: Informacija o zastupljenosti žena i muškaraca u javnim preduzećima u AP Vojvodini, Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, <http://www.psrzrp.vojvodina.sr.gov.yu/pages/DokumentiRavnopravnostiPolova.php?DICat=4&DIItem=c70786c624cb78640b855285b39883a5>

Stanovništvo

Tabela: Projekcije stanovništva Srbije, od 2007. do 2032. godine; Vojvodina, 2007. godine – teritorija, starost, varijante projekcije (srednja varijanta) i pol

Vojvodina, 2007.	Svega	Muško	%	Žensko	%
0-4	104.705	53.177	50,8%	51.527	49,2%
5-9	96.776	49.464	51,1%	47.311	48,9%
10-14	110.605	56.845	51,4%	53.760	48,6%
15-19	123.606	63.104	51,1%	60.502	48,9%
20-24	139.854	71.305	51%	68.548	49%
25-29	143.674	73.336	51%	70.338	49%
30-34	137.965	69.923	50,7%	68.042	49,3%
35-39	129.854	65.149	50,2%	64.706	49,8%
40-44	137.836	68.457	49,7%	69.379	50,3%
45-49	147.978	73.506	49,7%	74.471	50,3%
50-54	163.702	81.625	49,9%	82.076	50,1%
55-59	149.549	73.199	48,9%	76.350	51,1%
60-64	101.207	46.972	46,4%	54.235	53,6%
65-69	105.161	46.917	44,6%	58.244	55,4%
70-74	97.311	41.603	42,8%	55.708	57,2%
75-79	70.553	27.976	39,7%	42.578	60,3%
80+	58.453	19.054	32,6%	39.399	67,4%
ukupno	2.018.787	981.613	48,6%	1.037.174	51,4%

Brakovi

Tabela: Razvedeni brakovi prema trajanju braka, broju izdržavane dece i tome kome su deca dodeljena, od 2004. do 2005. godine

TRAJANJE BRAKA	2004	%	2005	%
ispod 1 godine	83	3,4	68	3,2
1-4	540	22,1	444	20,9
5-9	500	20,4	430	20,2
10-14	399	16,3	376	17,7
15-19	352	14,4	344	16,2
20-24	276	11,3	226	10,6
25 i više godina	299	12,2	236	11,1
BROJ IZDRŽAVANE DECE				
bez dece	991	40,5	877	41,3
jedno dete	789	32,2	707	33,3
dvoje dece	568	23,2	477	22,5
troje dece	80	3,3	54	2,5
četvoro dece	13	0,5	8	0,4
petoro i više dece	8	0,3	1	0,05
KOME SU DECA DODELJENA				
nema izdržavane dece	991	68	877	41,3
mužu	218	15	185	8,7
ženi	1.171	80,3	1.009	47,5
mužu i ženi	61	4,2	49	2,3
drugim licima	4	0,3	2	0,1
ustanovi	2	0,1	0	0
ostalo	2	0,1	2	0,1

Tabela: Razvedeni brakovi, prema starosti muža i žene, 2004. godina

Starost	Muž	Učešće u %	Žena	Učešće u %
16-19	4	0,2%	17	0,7%
20-24	72	2,9%	216	8,8%
25-29	288	11,8%	404	16,5%
30-34	408	16,7%	455	18,6%
35-39	423	17,3%	377	15,4%
40-44	386	15,8%	362	14,8%
45-49	358	14,6%	277	11,3%
50-54	242	9,9%	177	7,2%
55-59	125	5,1%	74	3%
60-64	53	2,2%	29	1,2%
65 i više	87	3,6%	55	2,2%
Nepoznato	3	0,1%	6	0,2%
Ukupno	2.449	100%	2.449	100%

Tabela: Razvedeni brakovi, prema starosti muža i žene, 2005. godina

Starost	Muž	Učešće u %	Žena	Učešće u %
16-19	0	0%	6	0,3%
20-24	53	2,5%	182	8,6%
25-29	252	11,9%	345	16,2%
30-34	359	16,9%	395	18,6%
35-39	389	18,3%	388	18,3%
40-44	372	17,5%	297	14%
45-49	272	12,8%	203	9,6%
50-54	194	9,1%	158	7,4%
55-59	105	4,9%	74	3,5%
60-64	46	2,2%	24	1,1%
65 i više	76	3,6%	38	1,8%
Nepoznato	6	0,3%	14	0,7%
Ukupno	2.124	100%	2.124	100%

Zdravlje

Tabela: Živorodeni, prema polu i starosti majke od 2004. do 2005. godine

	2004. godina			2005. godina			2006. godina		
	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko
Starost majke	20.206	10.367	9.839	19.058	9.917	9.141	19.102	9.786	9.316
Ispod 15	27	12	15	18	4	14	24	13	11
15-19	1.574	829	745	1.460	772	688	1.380	699	681
20-24	5.854	3.009	2.845	5.530	2.848	2.682	5.179	2.684	2.495
25-29	6.942	3.527	3.415	6.357	3.315	3.042	6.542	3.276	3.266
30-34	3.959	2.054	1.905	3.924	2.060	1.864	4.113	2.138	1.975
35-39	1.467	738	729	1.398	732	666	1.462	769	693
40-44	308	155	153	278	145	133	275	150	125
45-49	10	6	4	12	4	8	11	5	6
50 i više	3	1	2	0	0	0	3	2	1
Nepoznato	62	36	26	81	37	44	113	50	63
Prosečna starost majke	27,2	27,2	27,2	27,3	27,3	27,2	27,5	27,5	27,4
Gradska	27,8	27,7	27,8	27,8	27,8	27,8	28,1	28,1	28,1
Ostala	26,3	26,3	26,3	26,3	26,4	26,3	26,5	26,5	26,4

Tabela: Umrli, prema polu i starosti, od 2004. do 2006. godine

Starost	2004.			2005.			2006.		
	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko	Ukupno	Muško	Žensko
Ukupno	29.764	14.980	14.784	30.124	15.217	14.907	29.114	14.794	14.320
Manje od jedne godine	143	85	58	133	82	51	130	75	55
1-4	30	20	10	18	9	9	33	19	14
5-14	45	28	17	48	29	19	35	23	12
15-24	196	158	38	164	127	37	142	106	36
25-34	277	203	74	259	191	68	247	184	63
35-44	660	442	218	628	413	215	614	418	196
45-49	884	579	305	787	532	255	769	505	264
50-54	1.468	1.020	448	1.435	967	468	1.444	1.000	444
55-64	4.118	2.716	1.402	4.047	2.637	1.410	3.979	2.651	1.328
65-74	8.911	4.923	3.988	8.900	4.928	3.972	8.284	4.637	3.647
75-84	10.171	3.913	6.258	10.611	4.260	6.351	10.248	4.139	6.109
85 i više	2.843	879	1.964	3.069	1.026	2.043	3.171	1.024	2.147
Nepoznato	18	14	4	25	16	9	18	13	5
prosečna starost	70,68	67,41	73,99	71,2	68,2	74,2	71,2	68,2	74,4

Tabela: Muškarci i žene umrli usled kardiovaskularnih oboljenja

	2004. godina			2005. godina		
	Svega	Muško	Žensko	Svega	Muško	Žensko
Ukupno (I00-199)	16.108	7.292	8.816	17.102	7.721	9.381
Akutna reumatska groznica (I00-I02)	2	1	1	1	1	0
Hronična reumatska bolest srca (I105-109)	25	10	15	52	17	35
Esencijalna hipertenzija (I10)	467	192	275	545	214	331
Hipertenzivno oboljenje srca (I11)	481	173	308	668	207	461
Druge hipertenzije (I12-I15)	14	7	7	21	8	13
Angina pektoris (I20)	89	47	42	133	61	72
Akutni infarkt miokarda (I21-I22)	2.285	1.353	932	2.518	1.513	1.005
Druge ishemijske bolesti srca (I23-25)	1.496	653	843	1.684	753	931
Začepljenje krvnih sudova pluća (I26)	123	61	62	103	58	45
Druge bolesti srca plućnog porekla (I27)	191	112	79	109	61	48
Kardiomiopatija (I42)	3.510	1.409	2.101	3.837	1.571	2.266
Poremećaji srčanog ritma (I46-I49)	911	468	443	798	416	382
Nedovoljna funkcija srca (I50)	886	365	521	1.046	438	608
Drugi oblici bolesti srca (I30-I40, I44, I45, I51, I52)	331	167	164	286	131	155
Subarahnoidalno krvarenje (I60)	89	28	61	107	32	75
Intercerebralno krvarenje (I61)	412	207	205	415	219	196
Zapušenje i suženje premoždanih arterija (I65)	0	0	0	0	0	0
Infarkt mozga-izumiranje tkiva mozga (I63, I66)	888	425	463	1.281	554	727
Druge bolesti krvnih sudova mozga (I62, I64, I67-169)	2.950	1.220	1.730	2.532	1.073	1.459
Ateroskleroza (I70)	759	266	493	754	258	496
Druge bolesti krvotoka (I28, I71-I99)	199	128	71	194	127	77

Obrazovanje

Tabela: Učenici osnovnih škola u AP Vojvodini, prema polu - početak školske godine

	2004.		2005.		2006.	
	Dečaci	Devojčice	Dečaci	Devojčice	Dečaci	Devojčice
Ukupno	51,3%	48,7%	51,4%	48,6%	51,3%	48,7%
I	51,6%	48,4%	51,1%	48,9%	51,7%	48,3%
II	51,3%	48,7%	51,5%	48,5%	51%	49%
III	51,8%	48,2%	51,6%	48,4%	51,4%	48,6%
IV	51,2%	48,8%	52%	48%	51,5%	48,5%
V	52,1%	47,9%	51,2%	48,8%	52%	48%
VI	51,1%	48,9%	51,7%	48,3%	51%	49%
VII	51%	49%	50,8%	49,2%	51,7%	48,3%
VIII	50,8%	49,2%	50,9%	49,1%	50,2%	49,8%

Tabela: Učenici srednjih škola u AP Vojvodini koji su završili razred

Školska 2003/04.				
Ukupno	Muško	%	Žensko	%
74.147	35.556	48%	38.591	52%
20.858	10.403	49,9%	10.455	50,1%
20.614	10.137	49,2%	10.477	50,8%
20.092	9.811	48,8%	10.281	51,2%
12.583	5.205	41,4%	7.378	58,6%
Školska 2004/05.				
Ukupno	Muško	%	Žensko	%
72527	34.605	47,7%	37.922	52,3%
19667	9.759	49,6%	9.908	50,4%
20361	10.102	49,6%	10.259	50,4%
20125	9.719	48,3%	10.406	51,7%
12374	5.025	40,6%	7.349	59,4%
Školska 2005/06.				
Ukupno	Muško	%	Žensko	%
71.272	34.006	47,7%	37.266	52,3%
19.864	9.844	49,6%	10.020	50,4%
18.815	9.225	49%	9.590	51%
19.717	9.605	48,7%	10.112	51,3%
12.876	5.332	41,4%	7.544	58,6%

Tabela: Učenici srednjih škola u AP Vojvodini koji su završili razred

Školska 2003/04.				
	Muško	%	Žensko	%
UKUPNO	10.127	49,6%	10.286	50,4%
redovni III	4.653	22,8%	2.825	13,8%
redovni IV	5.205	25,5%	7.378	36,1%
redovni ukupno	9.858	48,3%	10.203	50%
vanredni III	130	0,6%	35	0,2%
vanredni IV	139	0,7%	48	0,2%
vanredni ukupno	269	1,3%	83	0,4%
Školska 2004/05.				
	Muško	%	Žensko	%
UKUPNO	9.506	48,4%	10.116	51,6%
redovni III	4.310	22%	2.667	13,6%
redovni IV	5.025	25,6%	7.349	37,5%
redovni ukupno	9.335	47,6%	10.016	51%
vanredni III	97	0,5%	57	0,3%
vanredni IV	74	0,4%	43	0,2%
vanredni ukupno	171	0,9%	100	0,5%
Školska 2005/06.				
	Muško	%	Žensko	%
UKUPNO	9.502	48,4%	10.134	51,6%
redovni III	3.945	20,1%	2.523	12,8%
redovni IV	5.332	27,2%	7.544	38,4%
redovni ukupno	9.277	47,2%	10.067	51,3%
vanredni III	109	0,6%	24	0,1%
vanredni IV	116	0,6%	43	0,2%
vanredni ukupno	225	1,1%	67	0,3%

Donošenje odluka

Tabela: Distribucija zvanja među ženama i muškarcima

SSS	Zvanja	Muškarci	Žene
VII i VIII	viši savetnik/ca	3,9%	4,8%
	savetnik/ca	52,3%	34%
	samostalni stručni saradnik/ca	13,1%	17,2%
VI	viši stručni saradnik/ca	1,3%	4,1%
	stručni saradnik/ca	8,5%	8,1%
	viši saradnik	12,4%	12,7%
	saradnik	1,3%	1%
III, IV, V	viši referent	3,9%	14,8%
	referent	3,3%	3,3%

Tabela: Odbornici i odbornice u sazivima SO APV , 2007. godina

Opština	Muškarci	%	Žene	%	Ukupno
Ada	24	82,8%	5	17,2%	29
Alibunar	19	82,6%	4	17,4%	23
Apatin	23	79,3%	6	20,7%	29
Bač	21	84%	4	16%	25
Bačka Palanka	33	78,6%	9	21,4%	42
Bačka Topola	32	78%	9	22%	41
Bački Petrovac	26	83,9%	5	16,1%	31
Bečej	27	75%	9	25%	36
Bela Crkva	25	75,8%	8	24,2%	33
Beočin	29	82,9%	6	17,1%	35
Čoka	18	72%	7	28%	25
Indija	27	73%	10	27%	37
Irig	13	65%	7	35%	20
Kanjiža	26	83,9%	5	16,1%	31
Kikinda	23	59%	16	41%	39
Kovačica	29	74,4%	10	25,6%	39
Kovin	34	75,6%	11	24,4%	45
Kula	5	100%	0	0%	5
Mali Idoš	18	72%	7	28%	25
Nova Crnja	19	82,6%	4	17,4%	23
Novi Bečej	23	74,2%	8	25,8%	31
Novi Kneževac	24	77,4%	7	22,6%	31

Novi Sad	56	71,8%	22	28,2%	78
Odžaci	22	78,6%	6	21,4%	28
Opovo	19	76%	6	24%	25
Pančevo	52	74,3%	18	25,7%	70
Pećinci	27	90%	3	10%	30
Plandište	18	78,3%	5	21,7%	23
Ruma	32	74,4%	11	25,6%	43
Sečanj	27	75%	9	25%	36
Senta	25	86,2%	4	13,8%	29
Šid	32	82,1%	7	17,9%	39
Sombor	45	73,8%	16	26,2%	61
Srbobran	22	78,6%	6	21,4%	28
Sremska Mitrovica	46	75,4%	15	24,6%	61
Sremski Karlovci	19	76%	6	24%	25
Stara Pazova	33	68,8%	15	31,3%	48
Subotica	52	77,6%	15	22,4%	67
Temerin	23	69,7%	10	30,3%	33
Titel	19	76%	6	24%	25
Vrbas	25	69,4%	11	30,6%	36
Vršac	33	73,3%	12	26,7%	45
Žabalj	26	86,7%	4	13,3%	30
Žitište	22	71%	9	29%	31
Zrenjanin	5	100%	0	0%	5
Ukupno	1.198	76,3%	373	23,7%	1.571

Tabela: Žene i muškarci u opštinskim većima SO AP Vojvodine, oktobar 2004. godine

Opština	Muškarci		Žene		Ukupno
	Broj	Učešće u %	Broj	Učešće u %	
Ada	4	60%	2	40%	6
Alibunar	9	100%	0	0%	9
Apatin	8	100%	0	0%	8
Bač	5	55,6%	4	44,4%	9
Bačka Palanka	6	100%	0	0%	6
Bačka Topola	5	83,3%	1	16,7%	6
Bački Petrovac	6	85,7%	1	14,3%	7
Bečej	10	90,9%	1	9,1%	11
Bela Crkva	3	42,9%	4	57,1%	7
Beočin	5	100%	0	0%	5
Čoka	5	100%	0	0%	5
Indija	5	71,4%	2	28,6%	7
Irig	6	85,7%	1	14,3%	7
Kanjiža	4	80%	1	20%	5
Kikinda	8	88,9%	1	11,1%	9
Kovačica	7	77,8%	2	22,2%	9
Kovin	7	77,8%	2	22,2%	9
Kula	opštinsko veće nije konstituisano				
Mali Idoš	7	100%	0	0%	7

Opština	Muškarci		Žene		Ukupno
	Broj	Učešće u %	Broj	Učešće u %	
Nova Crnja	6	85,7%	1	14,3%	7
Novi Bečej	6	85,7%	1	14,3%	7
Novi Kneževac	4	80%	1	20%	5
Novi Sad	7	63,6%	4	36,4%	11
Odžaci	opštinsko veće nije konstituisano				
Opovo	6	100%	0	0%	6
Pančevo	8	80%	2	20,0%	10
Pećinci	9	100%	0	0%	9
Plandište	6	85,7%	1	14,3%	7
Ruma	9	100%	0	0%	9
Sečanj	8	88,9%	1	11,1%	9
Senta	4	80%	1	20%	5
Šid	6	75%	2	25%	8
Sombor	8	88,9%	1	11,1%	9
Srbobran	7	100%	0	0%	7
Sremska Mitrovica	8	72,7%	3	27,3%	11
Sremski Karlovci	2	100%	0	0%	2
Stara Pazova	5	100%	0	0%	5
Subotica	5	71,4%	2	28,6%	7
Temerin	7	77,8%	2	22,2%	9
Titel	6	75,0%	2	25%	8
Vrbas	9	100%	0	0%	9
Vršac	7	100%	0	0%	7
Žabalj	6	85,7%	1	14,3%	7
Žitište	6	85,7%	1	14,3%	7
Zrenjanin	10	90,9%	1	9,1%	11
Ukupno	275	84,9%	49	15,1%	324

